





“Zafer, “Zafer benimdir”
diyebilenindir. Başarı ise,
“Başaracağım” diye başlayarak
sonunda başardım diyebilenindir.”

M. Kemal ATATÜRK



İÇİNDEKİLER

Tarihsel Süreç	1
Hukuki Yapı	2
Organizasyon Yapısı	3
Faaliyet Konuları	5
Mevcut Kaynaklar	6-9
Yıllara Göre Yatırım Harcamaları	10
Fiziki Kaynaklar	11-12
Üretim Aşamaları	13
Tasnif ve Ambalajlama	14
Çay Üretimi	15-23
Paketli Çaylar	24-25
Çay Satışları	26-33
Çay Bahçelerinin Budanması	34-35
Organik Çay	36-40
Soğuk Çay	41



Çay, yaklaşık olarak 5000 yıldır Çin’ de tüketilmekte olup 16. yüzyıldan itibaren Avrupa’ da yaygınlaşmaya başlamıştır. Ülkemizde ise 1924 yılında çıkarılan 407 sayılı kanunla çay tarımı faaliyetleri başlatılmıştır. İlk yaş çay yaprağı hasadı ve kuru çay üretimi 1938 yılında gerçekleştirilmiştir.

1940 yılında 3788 Sayılı Çay Kanunu ile çay tarımı ve üretimi, girdi ve kredi sübvansiyonları ile önemli ölçüde desteklenmiş, ayrıca bahçe tesis edeceklere arazi vergisi bağışıklığı ve çay bahçesi ruhsatnamesi alma zorunluluğu getirilmiştir. Bu kanun çay tarımının hızla artmasını sağlamıştır. Hızla artan çay tarımı sonucunda 1947 yılında 60 ton/gün kapasiteli ilk çay fabrikası kurulmuştur.

1950 – 1960 yılları arasında tesis edilen çaylık alan 137.000 dekar, üretici sayısı 63.500 kişiye, 1960 – 1965 yılları arasında ise çaylık alan 214.000 dekar ve üretici sayısı 100.000 kişiye ulaşmıştır. 2013 yılı itibarıyla ise 759.000 dekar ruhsatlı çaylık alan ve 206.000 üretici mevcuttur.

1963 yılına kadar ithalat ile karşılanan iç tüketim talebi, 1963 yılından sonra yurtiçi üretim ile karşılanmaya başlanmıştır. 1973 yılında toplam yaş çay fabrikası sayısı 32’ ye ulaşmış olup 2013 yılı itibarıyla teşekkülümüzün 45 adet yaş çay işleme fabrikası mevcuttur.

Teşekkülümüz konvansiyonel tarımda olduğu gibi organik tarımı da ilk önce yerleştirmek ve sanayisini geliştirmek amacıyla 2009 yılında Rize ili Hemşin ilçesinde 100 ton / günlük kapasiteli 1 adet organik çay fabrikası kurmuştur. 2012 yılında 11 bin dekar çaylık alanda organik çay tarımı yapan yaklaşık 4.000 üreticiden 1.724 ton yaş çay alımı gerçekleşmiş olup 399 ton organik kuru çay üretilmiştir. 2013 yılında Hemşin ilçesine ilave olarak organik tarımı yaygınlaştırmak amacıyla Rize, Trabzon ve Artvin illerimizde 58.000 dekar çaylık alanda organik tarıma geçilmesi ve yaklaşık 17.000 üreticinin organik çay tarımı yapması hedeflenmiştir.

Çay tarım ve sanayi faaliyetleri 1938 – 1948 yılları arasında Devlet Ziraî İşletmeleri Kurumunca, 1949 – 1973 yılları arasında Tekel Genel Müdürlüğü ve Tarım Bakanlığı işbirliği ile 1973 yılından itibaren ise teşekkülümüz tarafından yürütülmüştür. 1984 yılına kadar devlet tekeli altında sürdürülen çay işletmeciliği “Çay Kanunu” ile serbest bırakılmıştır. Böylece gerçek ve tüzel kişilerin yaş çay işleme ve paketlenme fabrikaları kurup işletebilecekleri, ihtiyaçları olan yaş çayı üreticilerden satın alabilecekleri belirtilmiştir.

Günümüz itibarıyla ülkemizdeki çayın yaklaşık olarak %55’ i teşekkülümüz % 45’ i özel sektör tarafından üretilmektedir.

Çay tarımı ve sanayisi, ülkemizde Doğu Karadeniz Bölgesinde; şehirleşme, gelir dağılımı, bölgesel göç, tarım topraklarının verimli kullanımı, erozyonun önlenmesi, tarıma dayalı sanayinin gelişmesi ve benzeri alanlarda sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyinin artmasında lokomotif görevi üstlenmektedir.

Doğu Karadeniz Bölgesinde yapılan çay tarımı ve sanayisi, iç pazar talebinin tamamını karşılamaktadır. Ülke ekonomisi açısından faaliyet alanında, yıllık ülke iç pazar talebinin 225.000 ton olduğu göz önünde bulundurulduğunda dışa bağımlılığın önüne geçerek yurt dışına önemli ölçüde döviz çıkışının da önüne geçmektedir.

Teşekkül, 06.12.1971 tarih ve 1497 sayılı Kanun ile Çay Kurumu adı altında tüzel kişiliğe haiz, faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesi ile sınırlı bir İktisadi Devlet Teşekkülü olarak kurulmuştur. Kanunlarla daha önce Tekel Genel Müdürlüğüne verilen çay işletmeciliği görevi, 01.03.1973 tarihinden itibaren faaliyete geçen Çay Kurumu Genel Müdürlüğü'ne devredilmiştir.

Çay Kurumu, 18.10.1983 tarih ve 18195 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan 112 sayılı Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü Kuruluşu Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile yeniden düzenlemeye tabi tutulmuş ve Kamu İktisadi Kuruluşuna dönüştürülmüştür.

233 sayılı "Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" ile kuruluşun özel yasası niteliğindeki 112 sayılı Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü Kuruluşu Hakkında Kanun Hükmünde Kararname de yürürlükten kaldırılmıştır. Böylece Kuruluş tüm KİT' ler için genel kanun niteliğini alan 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamına alınmıştır.

Öte yandan; 1984 yılına kadar devlet tekeli olarak sürdürülen çay işletmeciliği, 04.12.1984 tarih ve 3092 sayılı Çay Kanunu ile serbest bırakılmıştır.

Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair 24.11.1994 tarih ve 4046 sayılı Kanunun 35/a maddesi ile de Kuruluşun, Kamu İktisadi Kuruluşu olma vasfına son verilerek, İktisadi Devlet Teşekkülü (İDT) statüsüne alınmıştır.

ÇAY-KUR; 3046 sayılı Kanunun 4060 sayılı Kanun ile değişik 4 üncü ve 3313 sayılı Kanun ile değişik 10 uncu maddeleri uyarınca 26.11.2002 tarihinde Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının ilgili kuruluşu olmuştur. Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğünde görev yapan personellerden; memurlar 657 sayılı DMK' ya, sözleşmeli personeller 399 sayılı KHK' ya ve işçiler ise 4857 sayılı İş Kanununa tabi olarak istihdam edilmektedir.

Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü' nün hukuki bünyesi, amaç ve faaliyet konuları, organları ve teşkilat yapısı, müessese, bağlı ortaklık ve iştirakleri ile bunlar arasındaki ilişkileri ve ilgili diğer hususlar 20.12.1996 tarihli ve 22853 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Ana Statüsü düzenlenmiş olup; işbu Ana Statünün bazı maddeleri, 11.04.2013 tarihli ve 28612 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğünün Ana Statüsünde Değişiklik Yapılmasına Dair Ana Statü" ile değiştirilmiştir.

Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü, bir kamu tüzel kişisi olarak Anayasanın 124 üncü maddesine istinaden, üst hukuk normlarının uygulanmasını sağlamak üzere kendi görev alanına giren konuları, Yönetmelikler çıkarmak suretiyle düzenlemekte ve ayrıca; diğer alt düzeyli genel düzenleyici işlemleri ihdas edebilmektedir.

ÇAY-KUR' un denetimi, 3346 sayılı Kanun gereğince TBMM tarafından ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu gereğince de Sayıştay tarafından yapılmaktadır. Ayrıca Kamu İktisadi Teşebbüsleri, 233 s.KHK gereğince ilgili bakanlığın denetim ve gözetimine tabidir.

Özetle Çaykur;

- Tüzel kişiliğe sahip, faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesi ile sınırlı bir İktisadi Devlet Teşekkülüdür.
- Organları, Yönetim Kurulu ve Genel Müdürlüktür.
- Ana Statü hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Özel Hukuk hükümlerine tabidir.
- 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabidir.
- ÇAY-KUR' un faaliyetleri TBBM, ilgili bakanlık ve Sayıştay denetimine tabidir.
- Merkezi Rize' dir.
- Sermayesi 1.060.000.000 TL olup, tamamı Devlete aittir.
- İlgili olduğu bakanlık, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı' dır

Teşekkülün organları;

- Yönetim Kurulu (Karar Organı)
- Genel Müdürlük (Yürütme Organı)
Teşekkülün merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatları mevcuttur.
Merkez Teşkilatı; Yönetim Kurulu, Genel Müdür, 3 Genel Müdür Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanlığı, Hukuk Müşavirliği, Yönetim Kurulu Şube Müdürlüğü, Müşavirlik, Başuzmanlık, Özel Kalem Müdürlüğü ve 12 Daire Başkanlığı ile bu Daire Başkanlıklarına bağlı Şube Müdürlüklerinden oluşmaktadır.
Taşra Teşkilatı; 45 Yaş Çay İşleme Fabrikası, 7 Pazarlama Bölge Müdürlüğü, 2 Pazarlama ve Üretim Bölge Müdürlüğü, Çay Paketleme Fabrikası, Atatürk Çay ve Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü, Anatamir Fabrikası ve Ankara İrtibat Müdürlüğü'nden oluşmaktadır.
Yurt Dışı Teşkilatı; Yurt dışında temsilciliği açılmamıştır.
Teşekkülün yönetim kademelerine bağlı birimlerini; denetim birimleri, danışma birimleri ve fonksiyonel birimler.
- Denetim Birimi
Teftiş Kurulu Başkanlığı
- Danışma Birimleri
Hukuk Müşavirliği
APK Dairesi Başkanlığı
Atatürk Çay ve Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü
Danışmanlıklar (Başuzmanlar ve Müşavirler)
- Fonksiyonel Birimler
Personel Dairesi Başkanlığı
Muhasebe ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı
Pazarlama Dairesi Başkanlığı
Satınalma Dairesi Başkanlığı
Makine Dairesi Başkanlığı
Enerji Dairesi Başkanlığı
Proje ve İnşaat Dairesi Başkanlığı
İdari ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı
Çay Tarım Dairesi Başkanlığı
İşletme ve Üretim Dairesi Başkanlığı
Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı
Özel Kalem Müdürlüğü
Yönetim Kurulu Şube Müdürlüğü
Çay Fabrikası Müdürlüğü
Anatamir Fabrikası Müdürlüğü
Ankara İrtibat Müdürlüğü
Pazarlama Bölge Müdürlüğü
Pazarlama ve Üretim Bölge Müdürlüğü
Çay Paketleme Fabrikası Müdürlüğü

- a) İşletmeye uygun nitelikteki yaş çay yapraklarını satın almak, kuru çay üretmek ve/veya ürettirmek.
- b) Satın alınan çay yapraklarını işlemek ve değerlendirmek için teknolojik faaliyette bulunmak.
- c) Ürettiği veya ithal ettiği kuru çayların iç ve dış pazar isteklerine uygun olarak harmanlanmasını, paketlenmesini ve pazarlanmasını sağlamak.
- ç) (a), (b) ve (c) bentlerindeki faaliyetlerle ilgili olarak;
- 1) Gerekli tesisleri kurmak, kiralamak ve işletmek.
 - 2) Üretim faaliyetlerinden doğan yan ürünleri değerlendirmek ve yardımcı maddeler üretmek, bitkisel çaylar, soğuk çay, kafein, ekstrakt ile diğer ilişkili ve yan sektörlerle ait ürünlerin üretimini ve pazarlamasını yapmak ve/veya yaptırmak.
 - 3) Çay ürününün kalite ve veriminin ve işletme tekniğinin geliştirilmesi için gerekli araştırmaları yapmak, müessese ve laboratuvarlar kurmak, işletmek.
 - 4) Gerekli madde ve araçları tedarik etmek.
 - 5) Ticaretle iştigal etmek, ihracat ve ithalat yapmak.
 - 6) Çay eksperlerinin yetiştirilmesi için gerekli önlemleri almak.
 - 7) Teşekkülün ihtiyacı için her türlü taşınır ve taşınmaz mal edinmek, kamulaştırma yapmak, ayni, sınai ve ticari haklar tesis etmek, bunlar üzerinde tasarrufta bulunmak.
 - 8) Mevzuat uyarınca verilen diğer görevleri yerine getirmek.
- d) Kurulmuş ve kurulacak küçük ve orta büyüklükteki özel kuruluşlara idari ve teknik alanlarda rehberlik yapmak.



Teşekkülde 399 sayılı KHK' nın 3. Maddesine göre hizmetler; memurlar, sözleşmeli personel ve işçi personel eliyle gördürülür.

Teşekkülün genel idare esaslarına göre yürütülmesi gereken asli ve sürekli görevleri; Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, Hukuk Müşaviri, Daire Başkanları, Bölge Müdürleri, Fabrika Müdürleri, Şube Müdürleri, Müfettiş ve Müfettiş Yardımcıları ile 399 sayılı KHK' ya ekli I sayılı cetvelde kadro unvanları gösterilen diğer personel eliyle gördürülür. Bunlar hakkında bu kararnamede belirtilen hükümler dışında 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümleri uygulanır.

Teşekkülün genel idare esasları dışında yürüttükleri hizmetlerinde anılan Kararnamede belirtilen hukuki esaslar çerçevesinde akdedilecek bir sözleşme ile çalıştırılan ve işçi statüsünde olmayan II sayılı cetvele tabi sözleşmeli personeldir.

Teşekkülde istihdam edilen personelin nitelikleri Yönetim Kurulu tarafından çıkarılan mevzuatla belirlenmektedir.

Memur ve Sözleşmeli Personel

2013 yılı sonu itibariyle Teşekkülde toplam (memur ve sözleşmeli) 1.393 personel çalışmakta olup, bunların % 45' i meslek personel grubu pozisyonunda istihdam edilmektedir. Mevcut personelin 7' si ilköğretim, 78'i lise, 375' i ön lisans, 900' sı lisans, 30'u yüksek lisans, 3' ü doktora derecesine sahiptir.

Kamu personeli dil sınavına göre 10 personel C düzeyinde, 1 personel B düzeyinde, 2 personel A düzeyinde İngilizce bilmektedir.

Memurların 407'si erkek ve 59'u bayandır. Sözleşmeli personelin 641'i erkek ve 286' sı bayandır.

Memur ve Sözleşmeli Personel sayısı ileriye yönelik planların uygulanabilirliği açısından yeterli olmayıp sorunlar meydana getirecektir. Teşekküldeki personelin % 40'ı emekliliğini doldurmuş personeldir. Mevcut personelin büyük bir kısmı idari kariyerli büro hizmeti yapmaktadır. Bu alanda personel istihdamına ihtiyaç duyulmaktadır.

PERSONEL DURUMU (31.12.2014)

	I SAYILI KAD. PER.	II SAYILI SÖZ. PER.
MERKEZ (Genel Müdürlük)	151	151
TAŞRA (Taşra)	351	853
TOPLAM	502	1.004
GENEL TOPLAM	1.506	

**Tablo: Personelin Sınıflar İtibariyle Son Durumları
(31.12.2014)**

SINIFI	SAYISI
Memur	
Genel İdari Hizmetler	452
Sözleşmeli Personel (kadro karşılık göstermeksizin)	1004
TOPLAM	1.456
İşçiler	
Sürekli İşçi	2.366
Geçici İşçi	6.651
TOPLAM	9.017
GENEL TOPLAM	10.473

İşçiler

4857 Sayılı İş Kanununa tabi olarak istihdam edilmekte olan işçi personel;

- Fabrikasyon Hizmetler
- Teknik Hizmetler
- Genel İdari Hizmetler
- Mubayaa Hizmetleri olmak üzere 4 grupta istihdam edilmektedir.

Merkez ve taşra ünitelerinde 2.569 kadrolu, 6.708 geçici işçi çalışmaktadır. Toplam işçi personel içerisinde kadın işçi sayısı 695' dir.

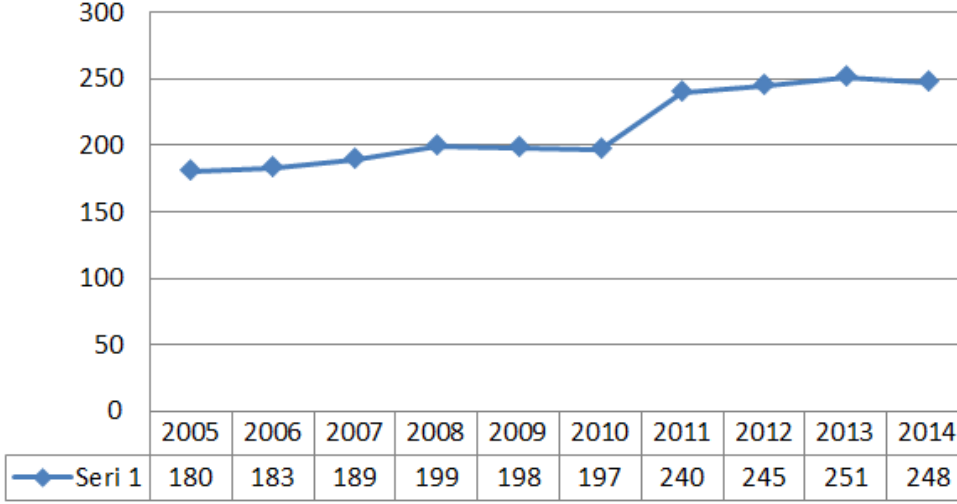
4857 Sayılı İş Kanunu 30. maddesi gereğince mevcut işçi personele 587 özürlü işçi, 210 eski hükümlü işçi ve 3713 sayılı yasa kapsamında da 38 işçi personel istihdam edilmektedir.

İşçi personelin ücret ve ücret mahiyetindeki sosyal ödemeleri Toplu İş Sözleşmeleri ile belirlenmektedir. Geçici işçiler her yıl yaş çay kampanyasının açılışında işe başlatılıp kendileriyle en az 120 gün çalışacakları şekilde hizmet akdi kurulmaktadır. Ancak, yaş çay kampanyaları genellikle 5,5 ay sürmekte olup, ihtiyaç nedeniyle bir grup işçi 120 günden fazla çalışmaktadır.

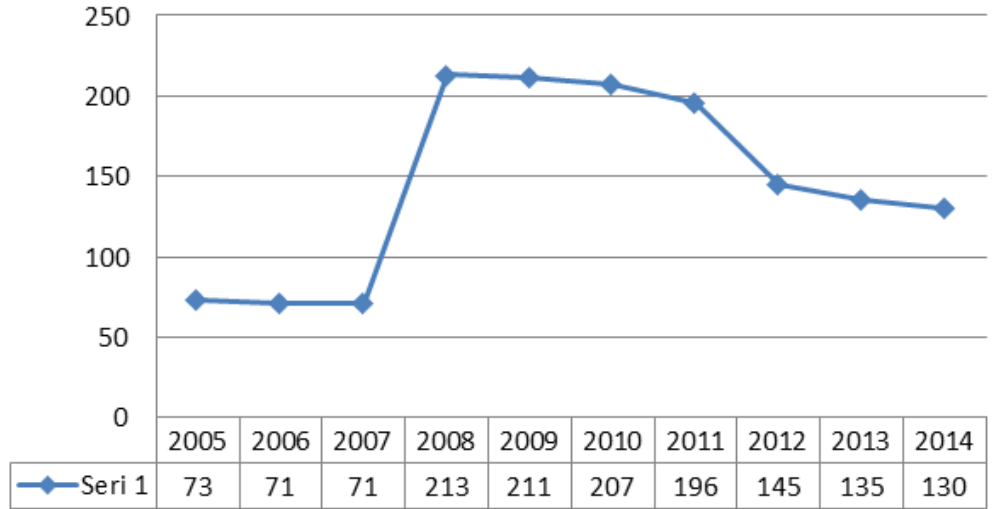
31.12.2014 ÇALIŞAN ORTALAMA MALİYETLERİ		
MEMUR	SÖZLEŞMELİ	İŞÇİ
5.362 TL	4.180 TL	5.012 TL

YILLAR İTİBARIYLA MEMUR VE İŞÇİ ÖDEMELERİ							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
BRÜT İŞÇİLİK	252.431	260.955	264.721	261.525	264.421	301.333	306.800
BRÜT MEMUR	29.808	42.945	45.246	54.209	66.108	70.747	77.771
TOPLAM	282.239	303.900	309.967	315.734	330.529	372.080	384.571

Genel Müdürlük Memur Sayıları

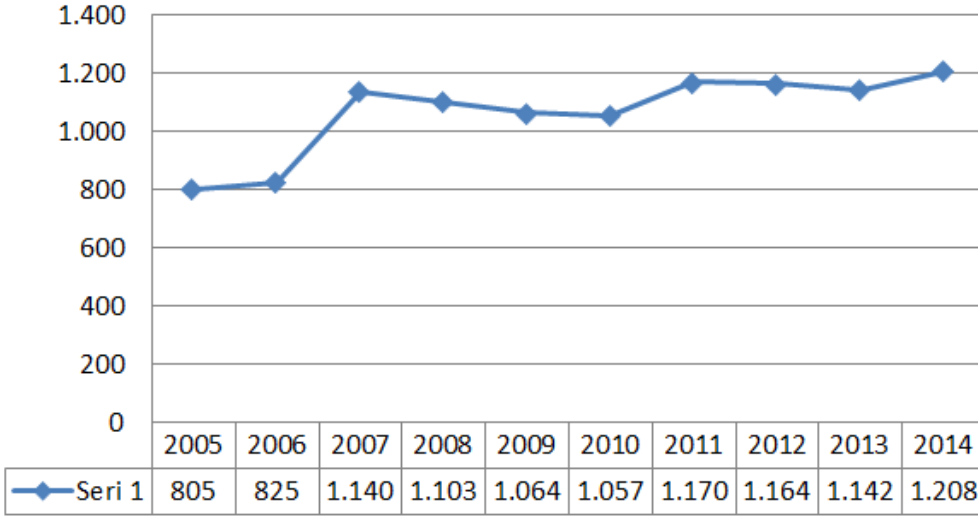


Genel Müdürlük İşçi Sayıları

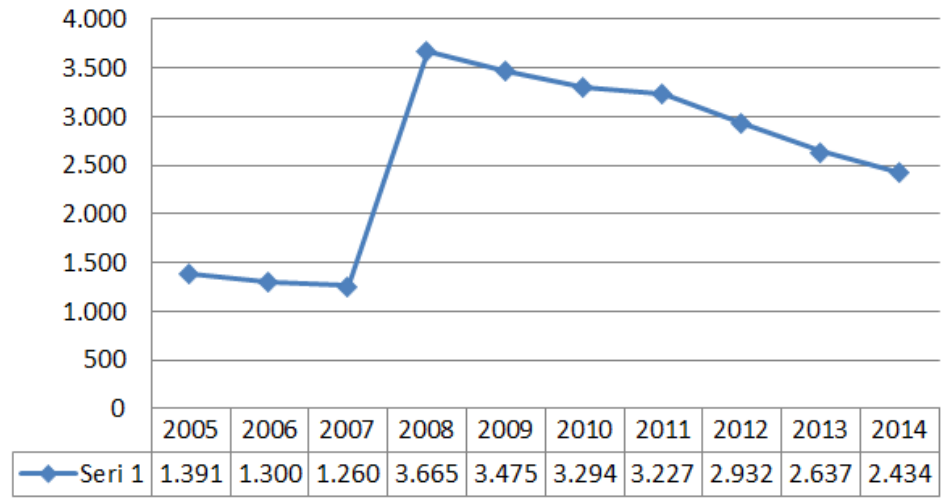


Taşra Teşkilatı Çalışan Sayıları

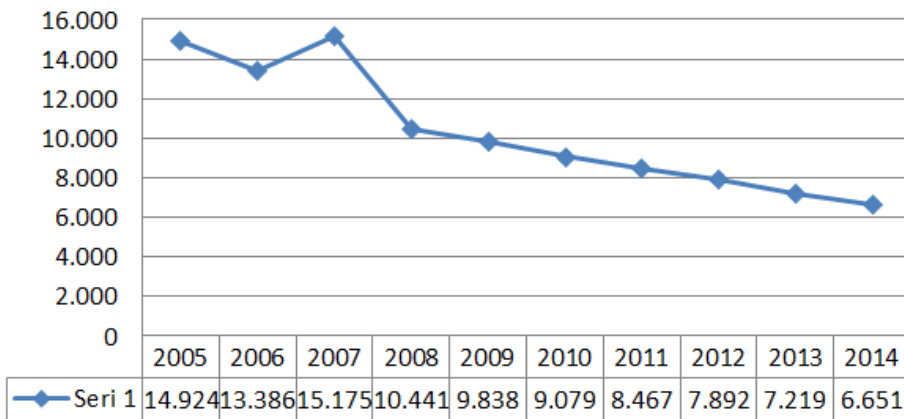
Taşra Memur Sayısı



Taşra İşçi Sayısı

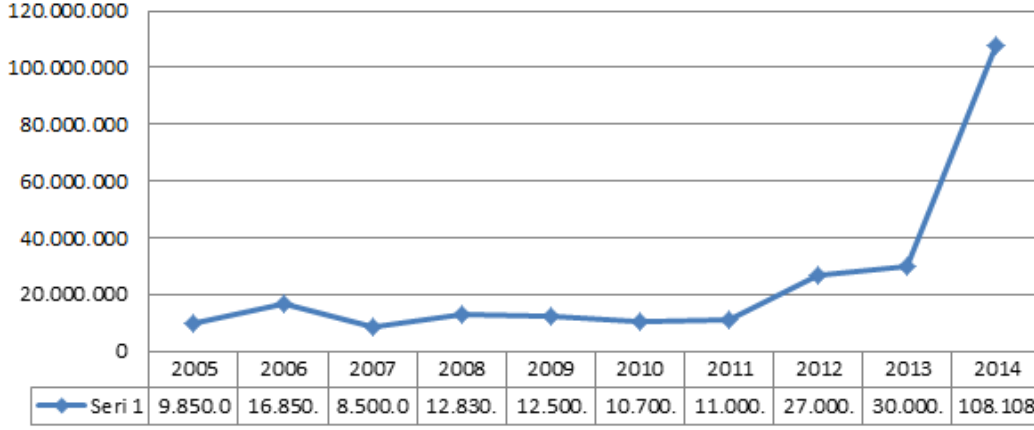


Geçici İşçi Personelinin Taşrada Dağılımı

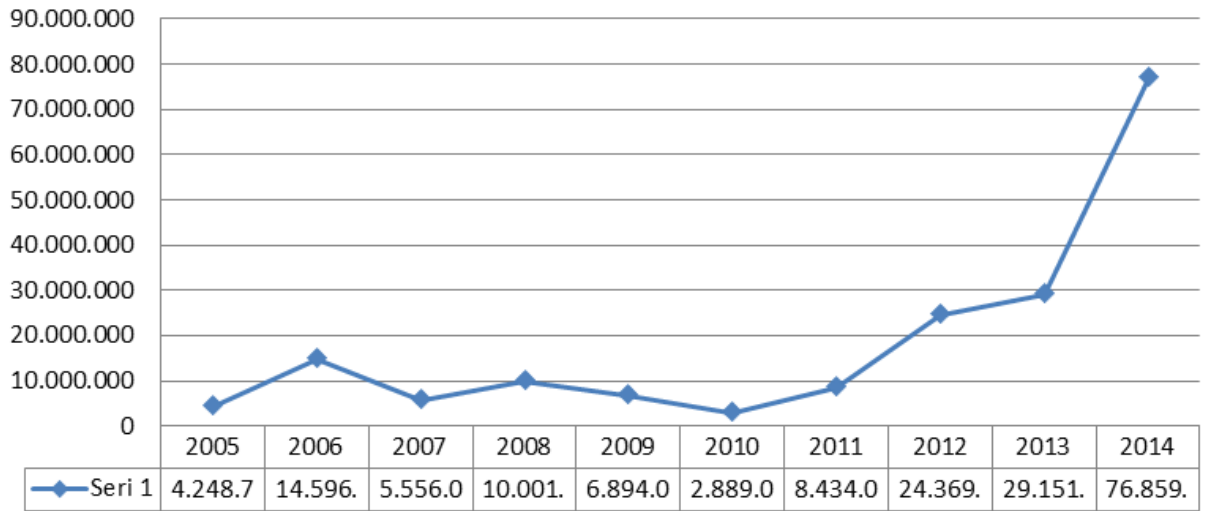


Yıllara Göre Yatırım Harcamaları

Yıllara Göre Yatırım Ödenekleri(Bin TL)



Yıllara Göre Yatırım Nakdi Harcamaları



Hammadde Temini ve Ödemeler

Çay sektöründe üretim ve tüketim dengesi uzun yıllar kurulamamıştır. Sektörde arz fazlalığı üretim sonucunda stok maliyetleri yükselmiş ve Teşekkülümüz de finansman açısından olumsuz yönde etkilenmiştir. Bu durum; üreticilerin yaş çay bedeli ödemelerinde gecikmelere sebebiyet vermiş ve yabancı kaynak kullanım ihtiyacını devamlı gündeme getirmiştir.

Teşekkülümüz; finansman sorunlarını gidermek ve üretim ve satış dengesini oluşturmak için verimli bir işletmeciliğin gereği olarak 2000 yılından itibaren programlı yaş çay alımlarına başlamıştır.

Programlı yaş çay alımı uygulamasında, Teşekkülümüzün; yıllık satın alacağı yaş çay miktarı, yıllık kuru çay satış miktarlarına göre belirlenmeye başlamıştır. Belirlenen miktar kadar üreticilerden çay satın alabilmek için de; üreticilerden dekar başına satın alınacak yaş miktarı, her sürgün dönemi için belirlenerek bu miktarlar doğrultusunda yaş çay alımı gerçekleştirilmiştir.

Teşekkülümüzün programlı alım uygulamasına geçmesiyle birlikte;

- 1) Teşekkülümüzün finansman yapısı düzelmiş,
- 2) Üretim-Satış dengesi kurulmuş,
- 3) Kaliteli kuru çay üretilmesi sağlanmış,
- 4) Çayın bahçede kalite kaybına uğramadan, zamanında hasat edilmesi sağlanmış,
- 5) Üreticiler arasında eşit ve adil bir uygulamanın yapılması sağlanmış,
- 6) Yaş çay alımları disipline edilerek, alımlarda yaşanan karmaşa, olumsuzluk ve belirsizlik önlenmiş,
- 7) Ruhsatlı çay üreticilerinin üreticilik haklarının korunması sağlanmış,
- 8) Budama yapmayan üreticilerden yaş çay alınmayarak üreticiler, budama yapmaya özendirilmiştir.

Teşekkülümüz tarafından 2000 yılından itibaren uygulanmaya başlanan programlı yaş çay alımları sonucunda, çay sektöründe yaş çay alım ve üretim faaliyetleri de disiplin altına alınmıştır.

2013 yılından itibaren yaş çay alımlarından Randevulu Alım Sistemi uygulanmıştır. Bu sistemde:

- * 1-5 dekar arasında çaylık alana sahip üreticilerden haftada bir gün,
- * 5-10 dekar arasında çaylık alana sahip üreticilerden haftada iki gün,
- * 10 dekardan fazla çaylık alana sahip üreticilerden ise haftada üç gün yaş çay alımı yapılmıştır.

Ham madde Temini ve Ödemeler

Bunun yanında çaylık alanı fazla olmasına rağmen haftada iki ya da üç gün yaş çay satmak istemeyen üreticilerin, haftada bir ya da iki gün yaş çay satma istekleri de yerine getirilmiştir. Ayrıca randevulu alım sistemi içerisinde; Rize, Trabzon, Artvin ve Giresun illerini kapsayan çay bölgesi haricindeki illerde sürekli ikamet eden gurbetçi üreticilerimizin, bir sürgün döneminde satacağı yaş çay(kota), en az bir gün, en çok da birbirini takip eden dört gün içerisinde satın alınmıştır.

Randevulu Alım Sistemi ile hem üreticilerimize çay satmakta kolaylık sağlanmış, hem de Teşekkürümüzün yaş çay alım yerlerinde yaşanan izdiham azaltılmıştır.

Üreticilerin yapacağı “Çay Tarımı” ruhsata bağlıdır. Çay Bahçeleri en son 93/5096 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 1994 yılında ruhsatlandırılmıştır. Bu Karar ile hem mevcut ruhsatlı çay bahçelerinin yeniden ölçülmek suretiyle ruhsatları yenilenmiş hem de 1994 yılına kadar ruhsatsız olarak tesis edilen çay bahçelerine ilk defa ruhsat verilmiştir. Bu işlemler sonucunda 767 bin dekar çaylık alan tespit edilmiştir. 1994 yılından sonra da günümüze kadar yeni alanlar için ruhsatlandırma işlemi yapılmamıştır. Söz konusu Kararnamenin 6.maddesi ile de yeni çaylık tesisi yasaklanmıştır.

Çay tarım alanlarının belirlenmesi ile belirlenen bu alanlarda çay tarımı yapan üreticilerin mevcut ruhsatnamelerinin yenilenmesi ve önceden ruhsatname almadan çay bahçesi kuranlar varsa bu bahçeler için ruhsatname verilmesine ilişkin “Çay Tarım Alanlarının Belirlenmesi ve Bu Alanlarda Çay Tarımı Yapan Üreticilere Ruhsatname Verilmesine Dair 2012/3067 sayılı Karar” ın yürürlüğe konulması Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının 19.03.2012 tarihli ve 4985 sayılı yazısı üzerine, 3092 sayılı kanunun 2. maddesine göre, Bakanlar Kurulunca 02.04.2012 tarihinde kararlaştırılarak 27.04.2012 tarih ve 28276 sayılı Resmi Gazete’ de yayınlanmıştır.

FABRİKALAR	GÜNLÜK KAPASİTELERİ(TON)	FABRİKALAR	GÜNLÜK KAPASİTELERİ(TON)
Ambarlık	150	Karaca	155
Araklı	135	Kemalpaşa	185
Ardeşen	285	Kendirli	125
Arhavi	250	Kirazlık	145
Aşıklar	150	Melyat	210
Azaklı	90	Muratlı	195
Bölümlü	150	Musadağı	150
Büyükköy	100	Of	150
Camıdağı	215	Ortapazar	150
Cumhuriyet	165	Pazar	150
Çamlı	150	Pazarköy	90
Çayeli	215	Sabuncular	155
Çiftlik	100	Salarha	185
Derepazarı	120	Selimiye	140
Eskipazar	150	Sürmene	150
Fındıklı	210	Taşçılar	150
Gündoğdu	205	Tersane	150
Hayrat	150	Tirebolu	175
Hopa	160	Ulucami	280
İyidere	180	Veliköy	210
Kalecik	120	Zihniderin	165
Kalkandere	120	Işıklı (Ek tesisle)	150+350
		Hemşin	60
		TOPLAM	7.600

ÜRETİM

Teşekkülümüzün yaş çay işleme fabrikalarının 1 adetinde Organik Siyah Çay, 1 adetinde Siyah ve Yeşil Çay ve diğer fabrikalarında dökme kuru çay üretilmektedir. Mevcut yaş çay işleme fabrikalarının günlük işleme kapasiteleri toplamı 7.065 tondur.

Kuru çay üretimi; Soldurma, kıvrırma, fermentasyon, kurutma ve tasnif - ambalajlama safhalarından oluşmaktadır. Bu safhalarda yapılan işlemler şunlardır:

SOLDURMA

Soldurma ünitelerinde, sıcak hava ile suyu buharlaştırılarak azaltılan çay yaprağının, fiziksel olarak kıvrırma işlemi için uygun hale dönüştürülme işlemidir. Sıcaklık, yaş çayın tazeliği, ıslaklık durumu hava ve çalışma koşullarına göre ortam sıcaklığı ile 32 - 38 C arasında değişebilir. İdeal soldurma sıcaklığı 32 C'dır. Sıcak hava vasıtasıyla, yaş çay yapraklarında bulunan % 70-80 nispetindeki su oranının buharlaştırılarak % 50 - 55 düzeyine indirilmesi ve bu suretle çay yapraklarının fiziksel olarak kıvrırma işlemi için elverişli hale getirilmesi işlemidir. Fiziksel olarak kıvrırma işlemine uygun hale getirilen yaş çay yaprağı, gevşek ve yumuşak bir görünümde olmaktadır. Soldurma süresi ortalama 6 saattir.



KIVIRMA

Solmuş çay yapraklarının değişik çay imalat makinelerinde parçalanması, ezilmesi ve bükülmesiyle hücre öz suyunun kıvrılmış yaprak yüzeyine yayılması ve oksidasyonun başlaması işlemidir.

Birinci Kıvrırma: Düz (yaprak) kıvrırma makinelerinde yapılır. Süresi, doldurulmaya başlandıktan itibaren en az 45 dakikadır.

İkinci Kıvrırma: Birinci kıvrırmada yeterince parçalanmamış, kaba yaprakların basınç altında presli veya göbekli kıvrırma makinelerinde işleme tabi tutulmasıdır. Presli kıvrırmalarda kıvrırma müddeti 40, göbekli kıvrırmalarda ise 15 dakikadır. Presli kıvrırmalarda ki çaylara bu süre içinde en az 3 defa pres tatbik edilir.



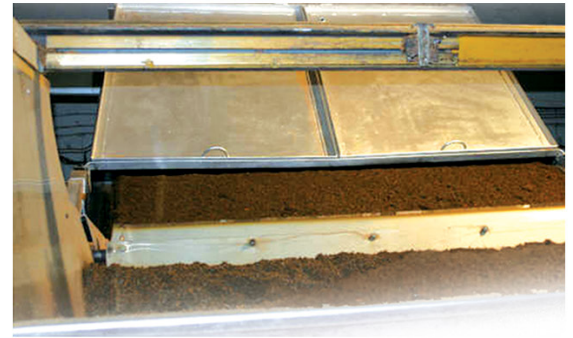
FERMANTASYON

Kıvrılan yaş çay yapraklarının hücre öz suyunda bulunan kimyasal bileşiklerinin oksidaz enziminin tesiri ile biyolojik değişikliğe uğrayan siyah çayda istenen renk, burukluk, parlaklık, koku ve aromanın oluşması işlemidir. Fermentasyon müddeti denilince, fermentasyon kısmında geçirdiği süre akla gelmemelidir. Bu süre kıvrırmanın başlamasından oksidasyonun tamamlanmasına kadar geçen zamandır ve 2,5 - 3 saat kadardır. Fermentasyon sırasında nispi rutubetin %90 - 95, sıcaklığın ise hava şartlarına bağlı olarak 21 - 32 C arasında olabilir. İdeal oksidasyon ise 24 - 26 C arasındadır.



KURUTMA

Kıvrılmış ve fermente olmuş çay yaprağının nem oranını % 2 - 4 seviyelerine indirmek suretiyle enzim oksidasyonunu durdurarak; çayı depolanabilir, paketlenir ve taşınabilir hale getirme işlemidir. Fırına verilen fermente edilmiş çaylar; normal şartlar altında 90 - 100 C 27 - 32 dakikada kurutulur.



Fırından çıkan yarı mamul kuru çayın tasnif elekleriyle elenerek kalitelerine göre nevilere ayrılması işlemidir. Üretilen çaylar imalat kırığı ve kırık (Kırmadan geçen) çaylar olmak üzere iki sınıfta toplanmaktadır. Kurutmalardan çıkıp tasnife gelen ve herhangi bir kırma işlemine tabi tutulmadan elenen çaylara imalat kırığı çaylar (1.nevi, 2.nevi, 3.nevi çay) denir. İlk elemde eleklerden geçmeyen çayların mekanik olarak kırılıp, tekrar elenmesi sonucu elde edilen çaylara ise kırık çaylar (4.nevi, 5. Nevi, 6.nevi) 7.nevi çay toz çay olarak adlandırılır.

Tasnif işlemine tabi tutulan çaylar ikili ambalaj şeklinde içte bez torba, dışta naylon torbanın yer aldığı torbalama şeklinde torbalanırken, 2005 yılından itibaren çay fabrikalarımızda ambalaj malzemesi olarak bir defa kullanılan kraft torba kullanımına başlanmıştır. 2007 yılından itibaren ise tüm fabrikalarımızda kraft torba ambalaj malzemesi kullanılmaktadır.

Tasnifli çaylar, nevilere göre belirlenen standart kiloya uygun olarak ambalaj torbasına konur ve Çay Paketleme Fabrikalarına gönderilmek üzere kuru çay depolarına yerleştirilir.

Teşekkülümüzün Yaş Çay İşleme Fabrikalarında üretilen kuru çaylar, Rize ve Ankara illerinde bulunan 2 paketleme fabrikasında paketlenmektedir.

Paketleme işlemi, mevcut teknoloji ile Türk Gıda Kodeksi'ne uygun kalitede yapılmaktadır.

Teşekkülümüzce üretilen çayların yaklaşık olarak % 91,3'ü Rize 100. Yıl Çay Paketleme Fabrikasında paketlenmektedir.

Baskı ve Poşetleme Tesisi:

100.Yıl Çay Paketleme Fabrikamızda paketlenen 500 gr.lık Rize Turist ve Kamelya Çaylarının poşetleri, aynı fabrikada bulunan baskı ve poşet tesislerinde üretilmektedir.

Bu tesislerde; 6 renk basabilen 1 adet TİFDruk baskı makinesi, OPP' yi kâğıda lamine eden 2 adet Laminasyon Makinesi, 3 adet de poşet makinesi mevcuttur.

Çay Paketleme Fabrikalarında kullanılan ambalaj malzemelerinin çoğunluğu yurtiçinden, bir kısım ambalaj malzemesi ile katkı maddesi olarak kullanılan Bergamot Esansı yurt dışından ithal edilmektedir.

Paketleme Fabrikalarımızın Kapasiteleri

Rize 100.Yıl Çay Paketleme Fabrikasının 7 saatlik teorik kapasitesi 212.993 kg/7saat, gerçekleşen fiili kapasite ise 108.982 Ton/yıldır.

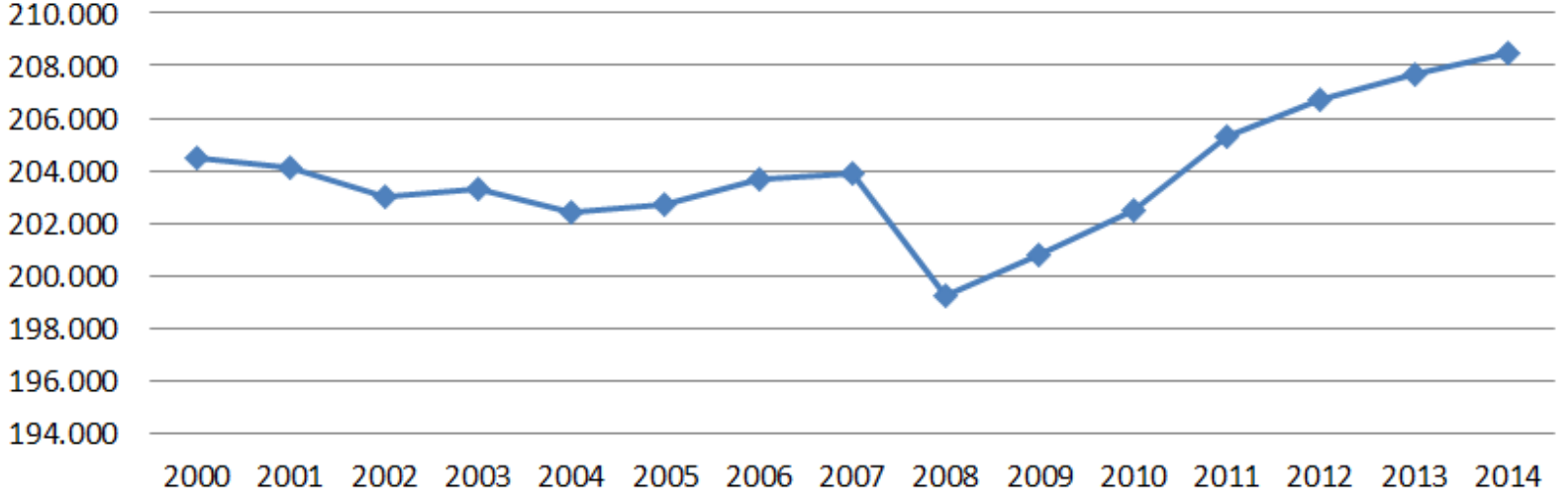
Ankara Pazarlama ve Üretim Çay Paketleme Fabrikasının 7 saatlik teorik kapasitesi 32.340 kg/gün, gerçekleşen fiili kapasitesi 10.319 Ton/yıldır.



Üretici Sayısı ve Çaylık Alanların Yıllara Göre Değişimi

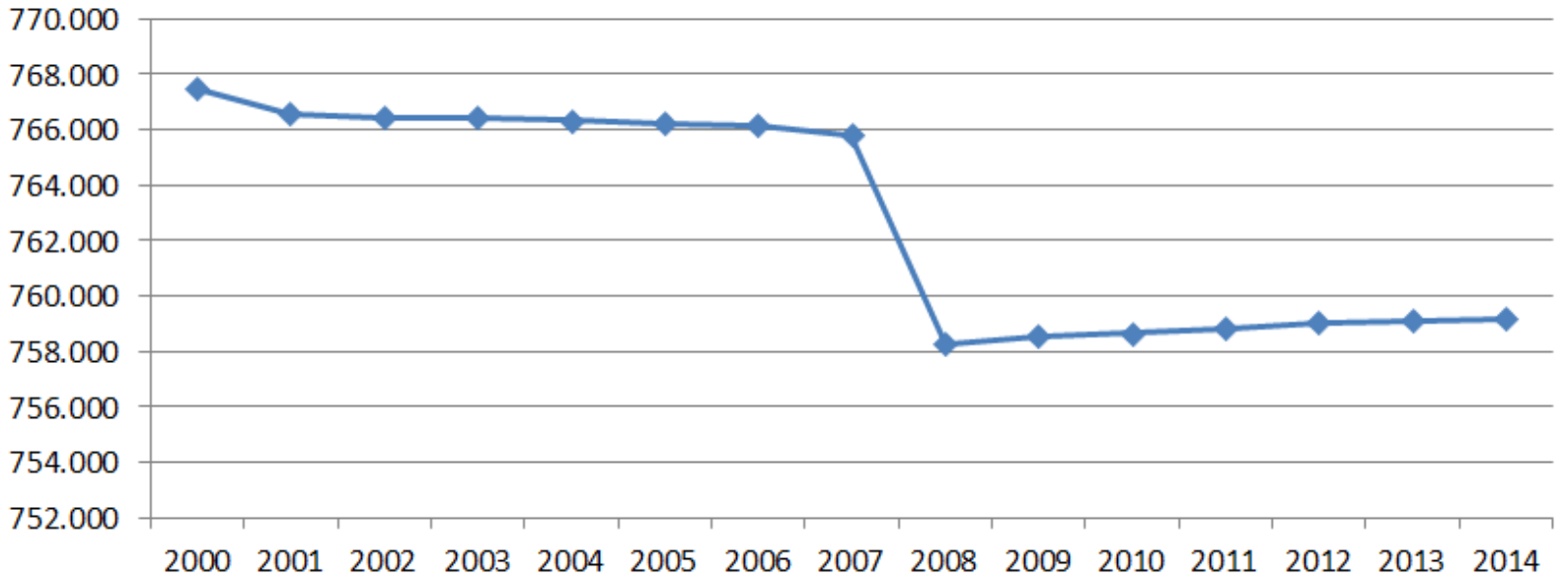
Üretici Sayısının Yıllara Göre Değişimi

Üretici Sayısı



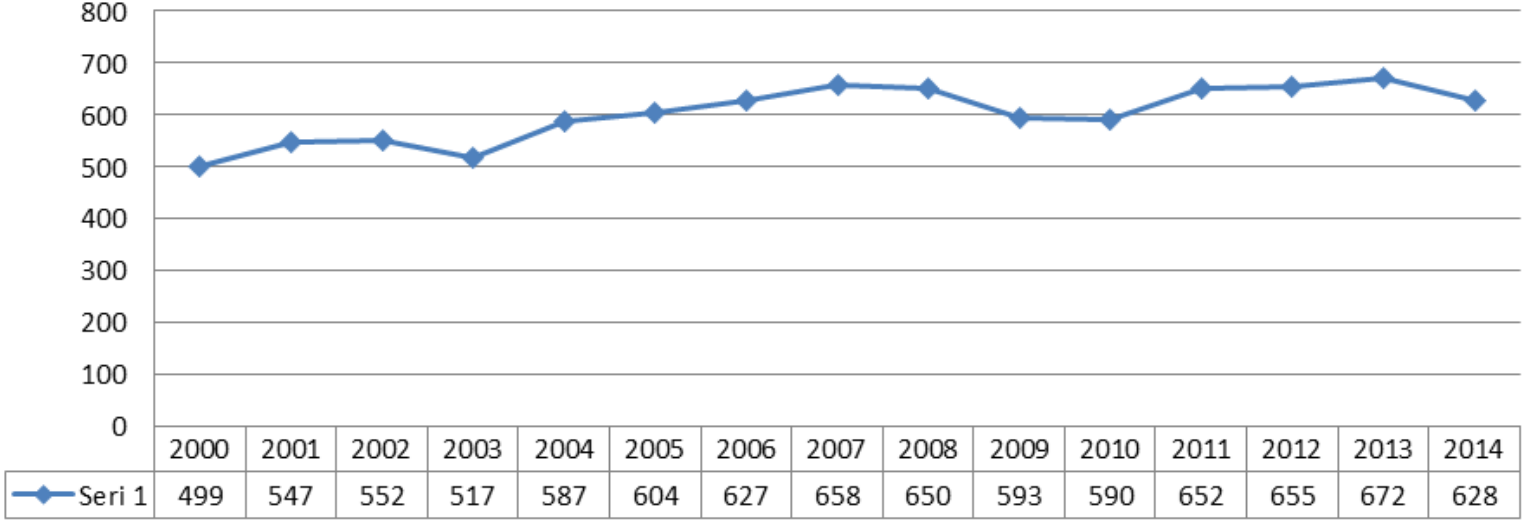
Çaylık Alanların Yıllara Göre Değişimi

Çaylık Alan (Dekar)



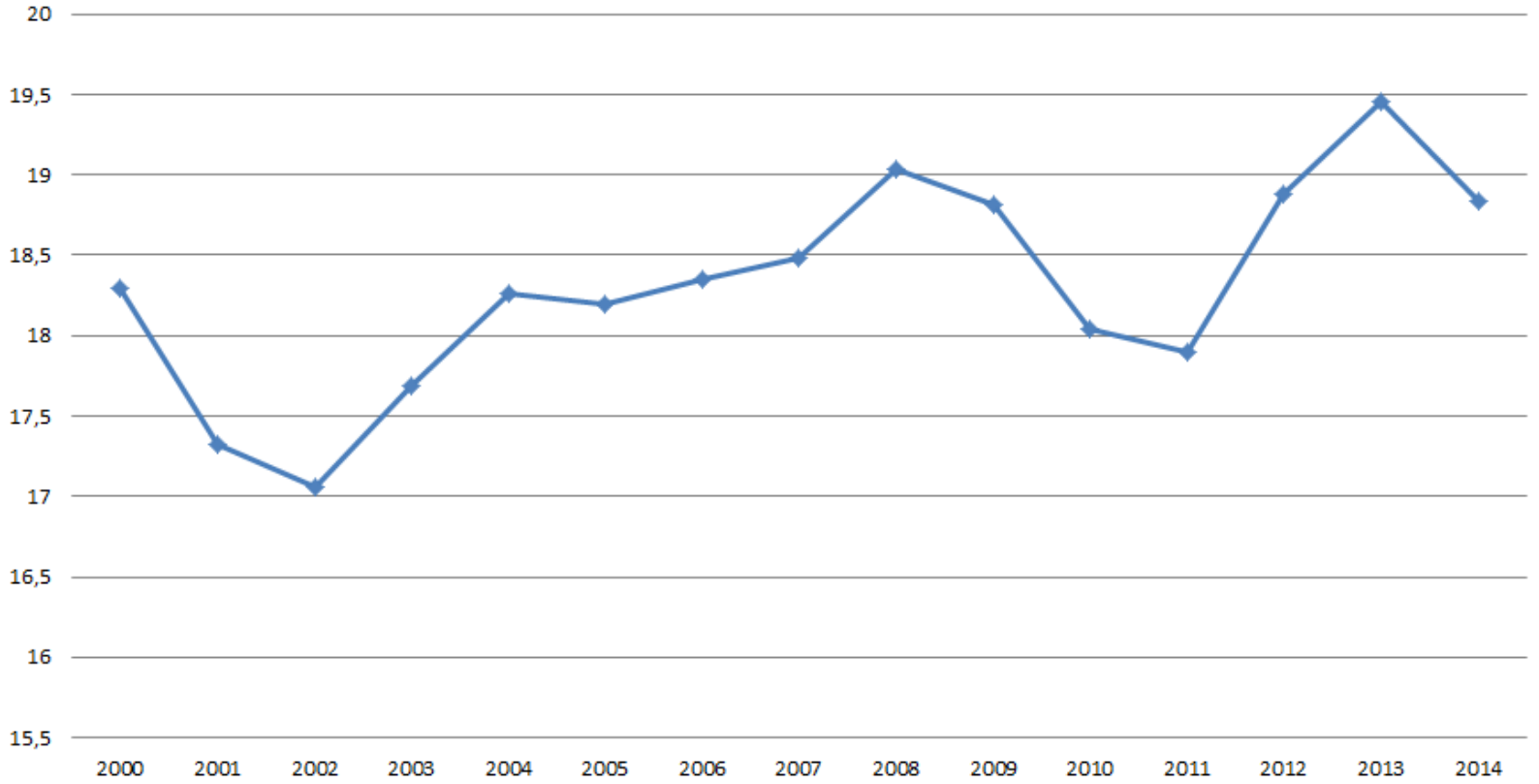
Yıllar İtibari İle Alınan Yaş Çay Miktarları

Yaş Çay Miktarları (Bin Ton)



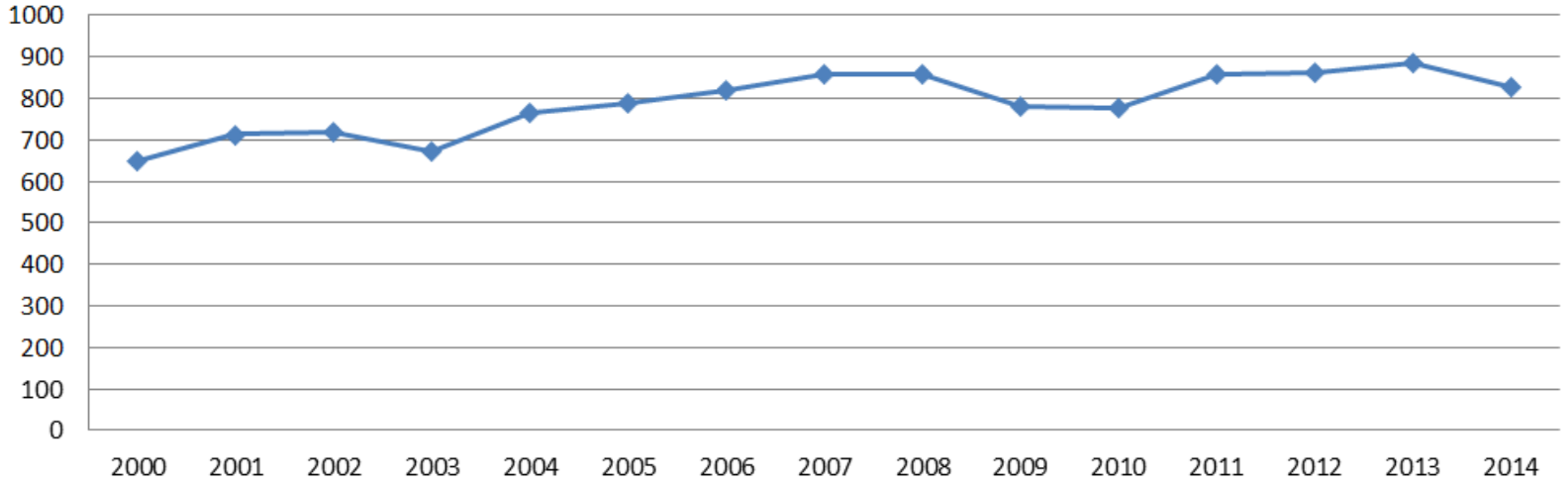
Yıllar İtibari İle Randıman Değerleri

RANDIMAN



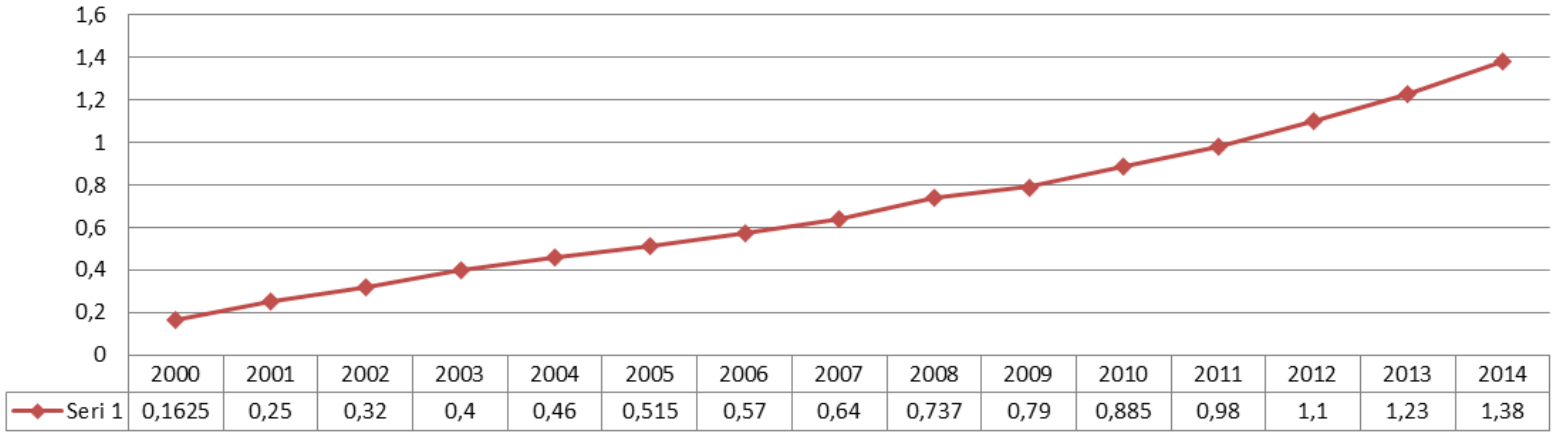
Yıllar İtibari İle Mübaya

MUBAYA



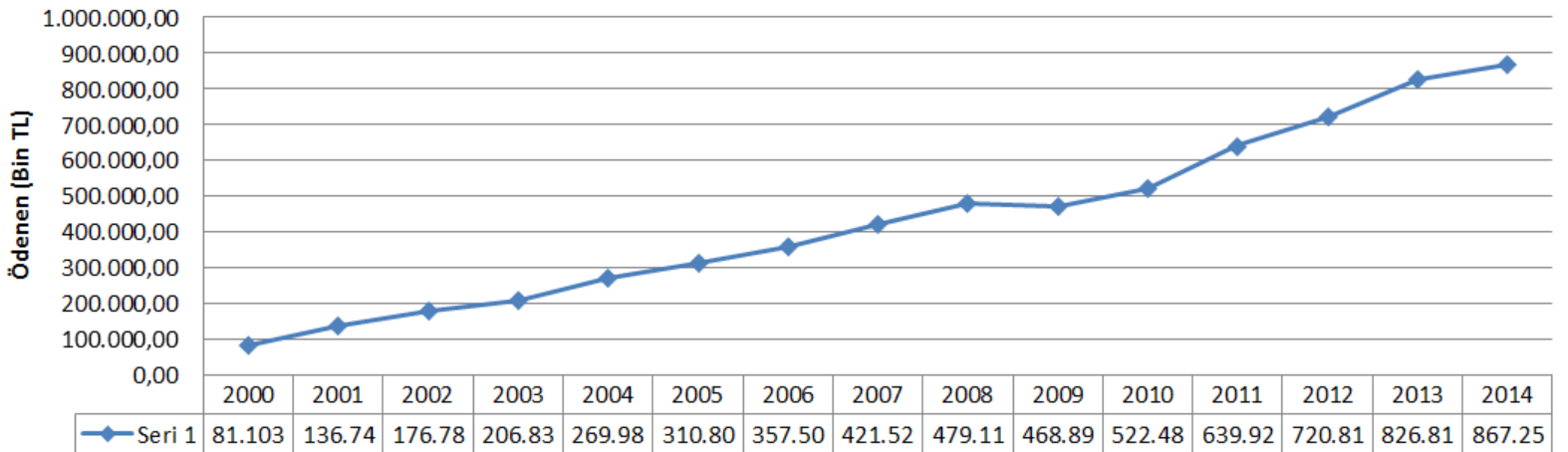
Yıllar İtibari İle Yaş Çay Fiyatları

Yaş Çay Fiyatları



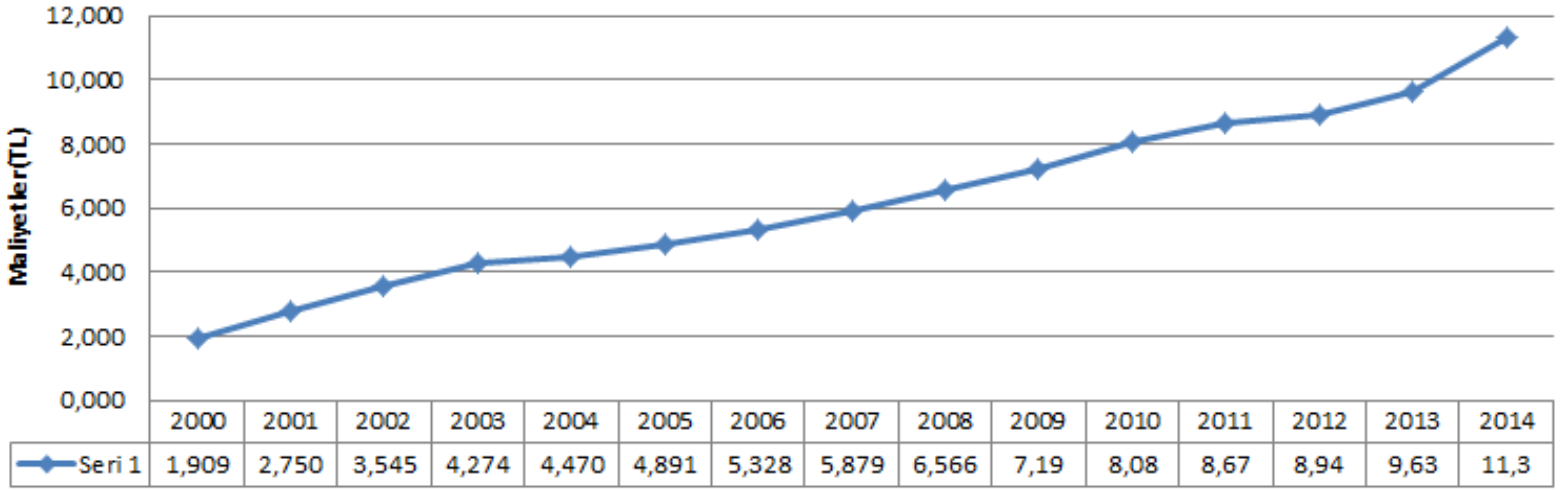
Yıllar İtibari İle Yaş Çay Bedeli Ödemeleri

Yıllar İtibari İle Yaş Çay Bedeli Ödemeleri (Bin TL)

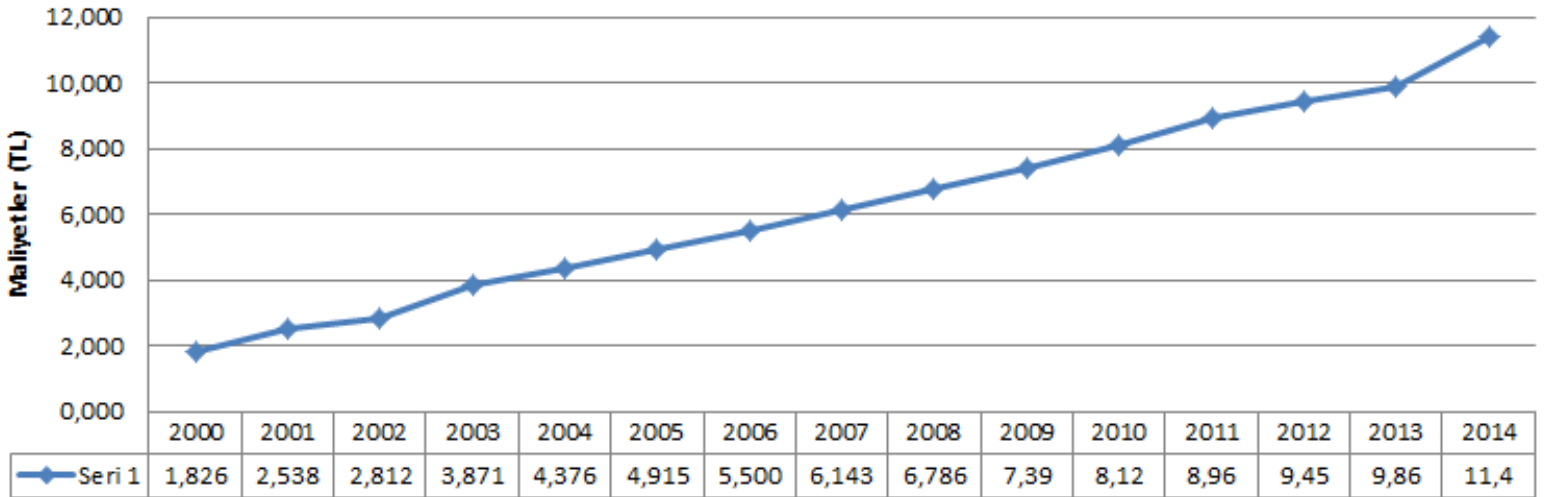


Yıllar İtibari İle Kuruçay Üretim Maliyetleri

Tasnifli Siyah Çay Maliyetinin Yıllara Göre Değişimi

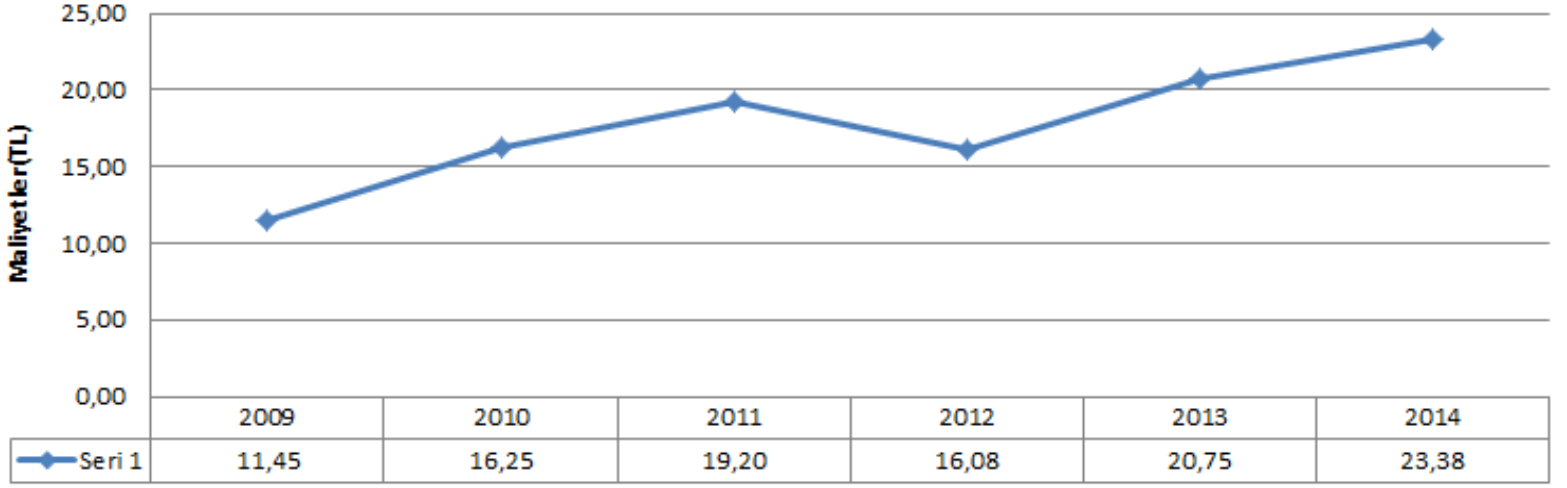


Paketli Siyah Çay Maliyetinin Yıllara Göre Değişimi

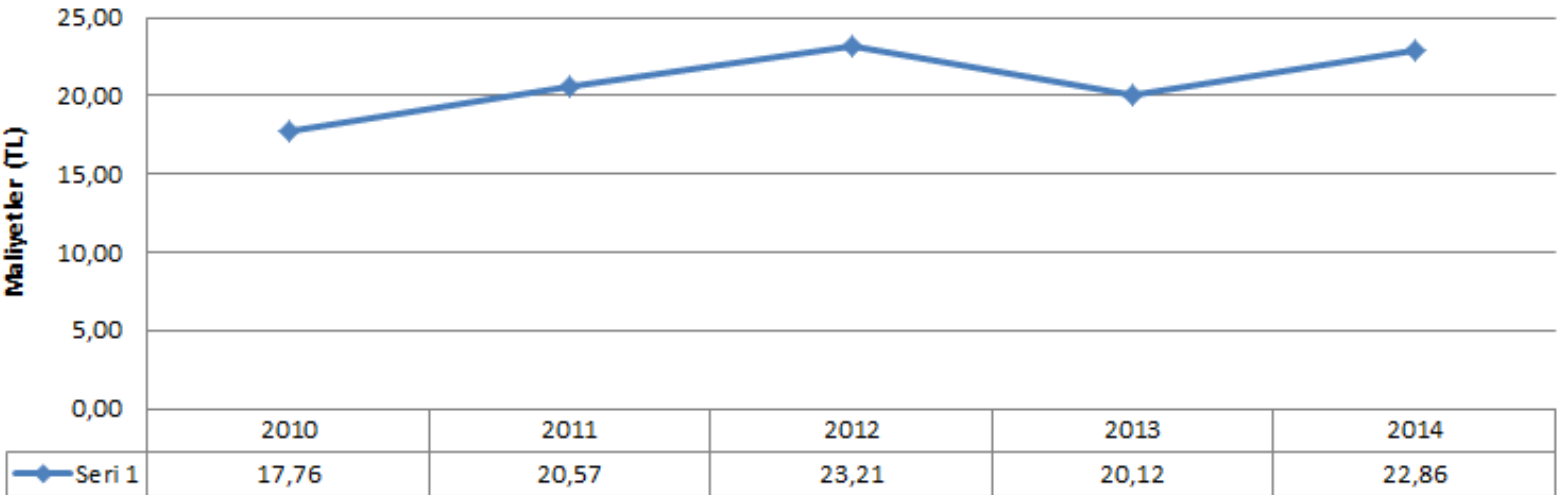


Yıllar İtibari İle Kuruçay Üretim Maliyetleri

Tasnifli Siyah Organik Çay Maliyetinin Yıllara Göre Değişimi

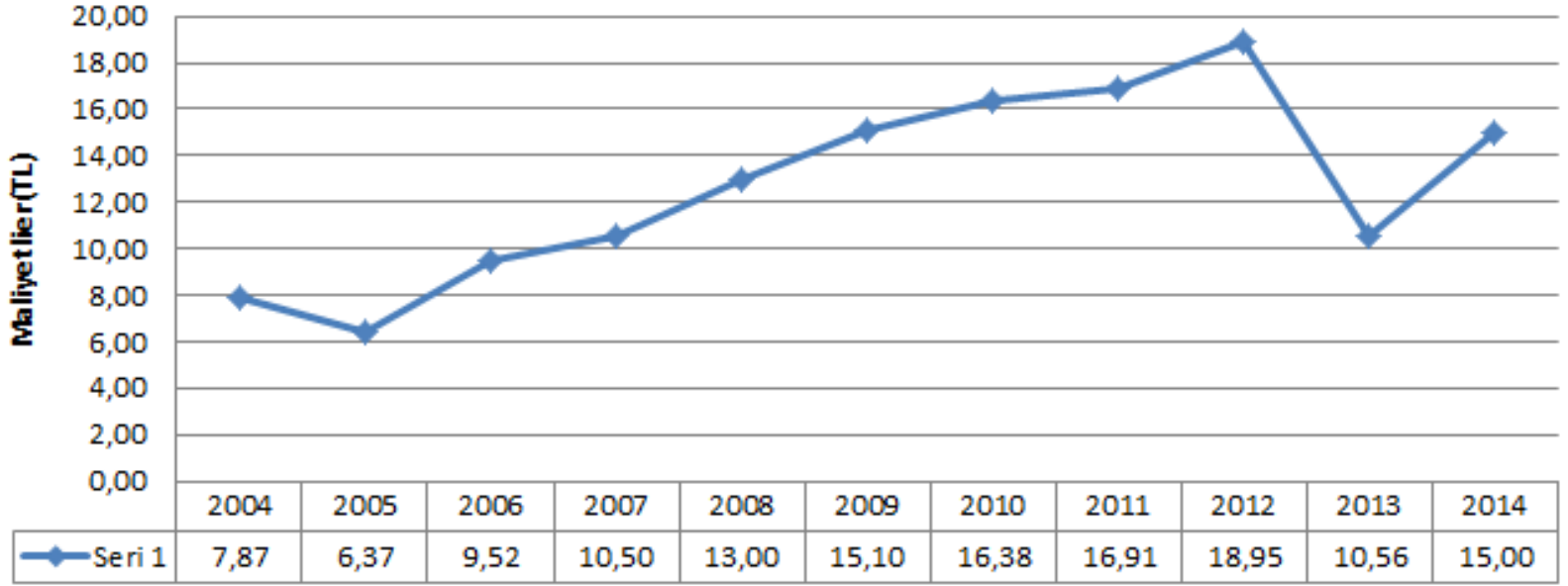


Paketli Organik Çay Maliyetlerinin Yıllara Göre Değişimi

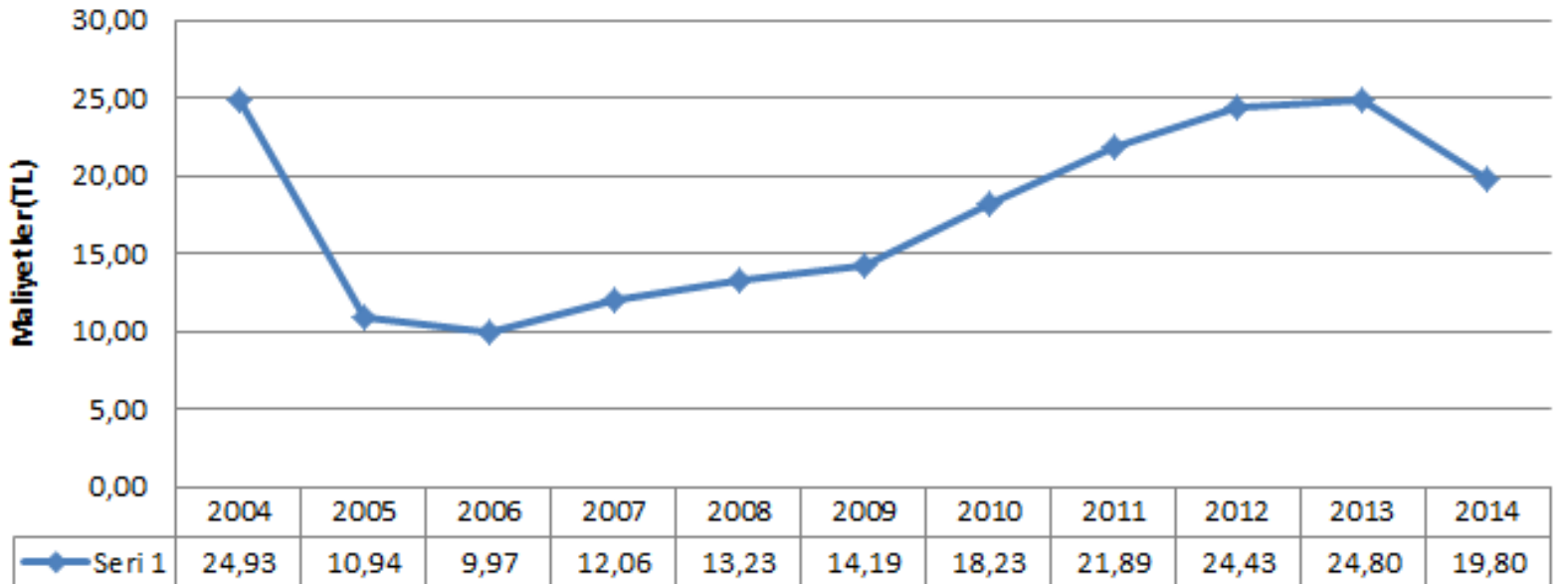


Yıllar İtibari İle Kuruçay Üretim Maliyetleri

Tasnifli Yeşil Çay Maliyetinin Yıllara Göre Değişimi

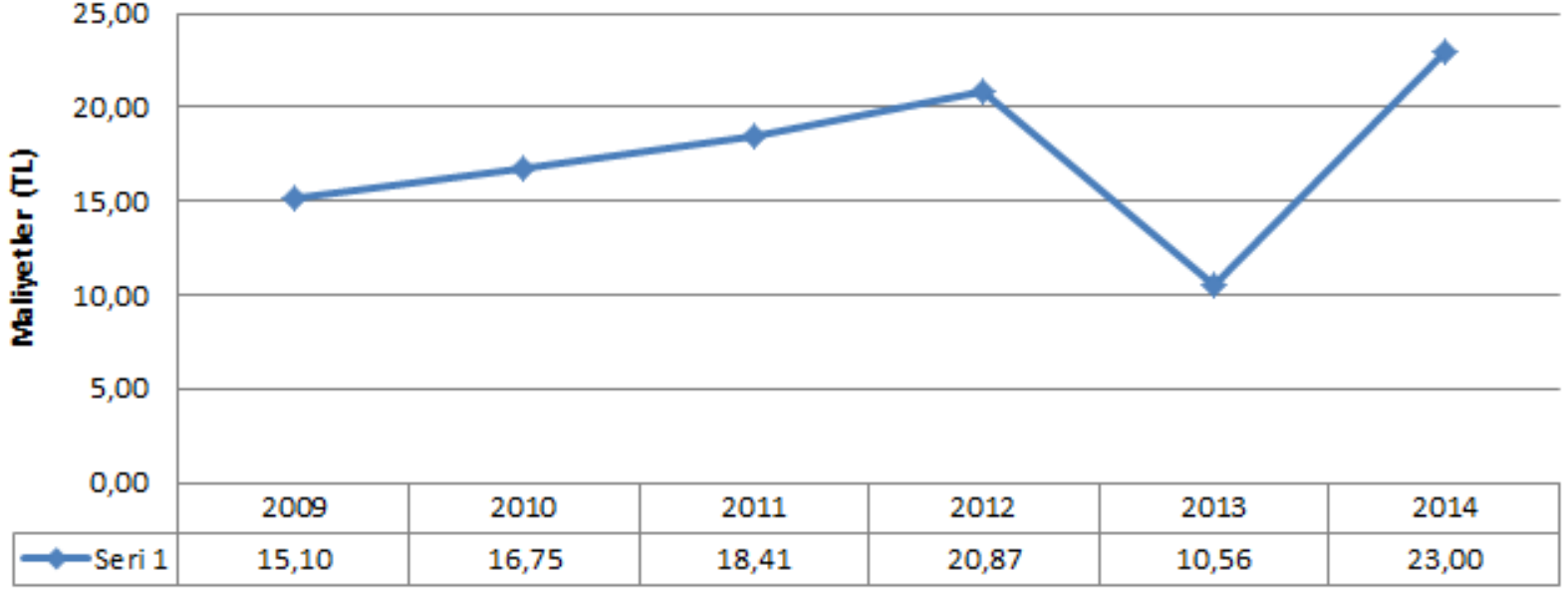


Paketli Yeşil Çay Maliyetinin Yıllara Göre Değişimi

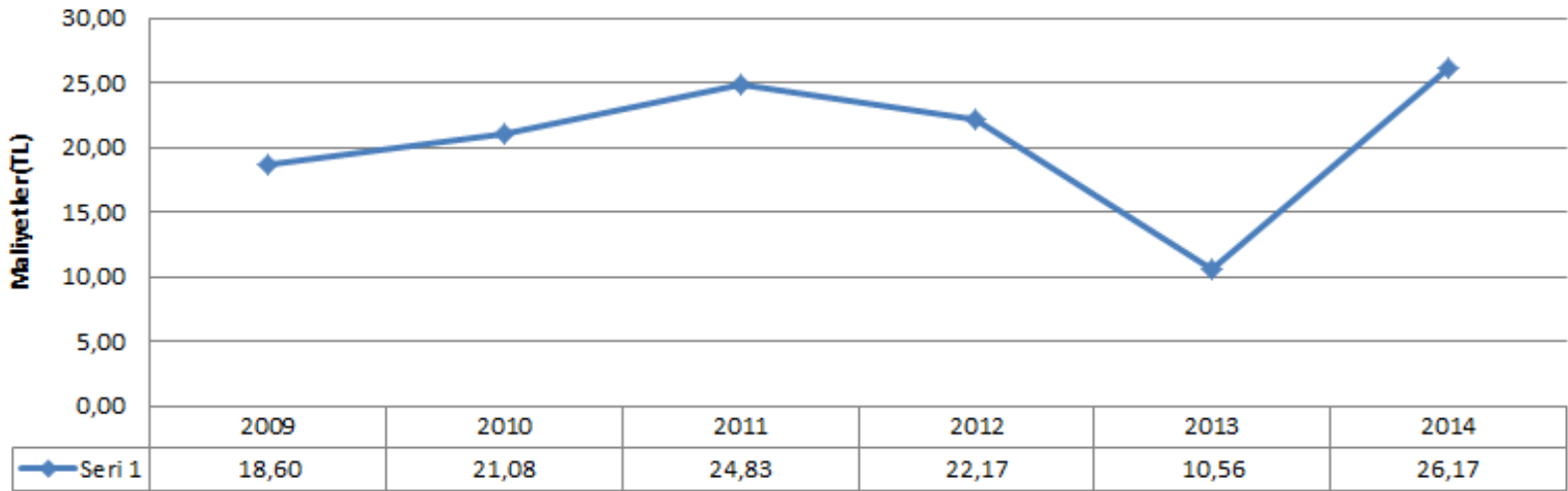


Yıllar İtibari İle Kuruçay Üretim Maliyetleri

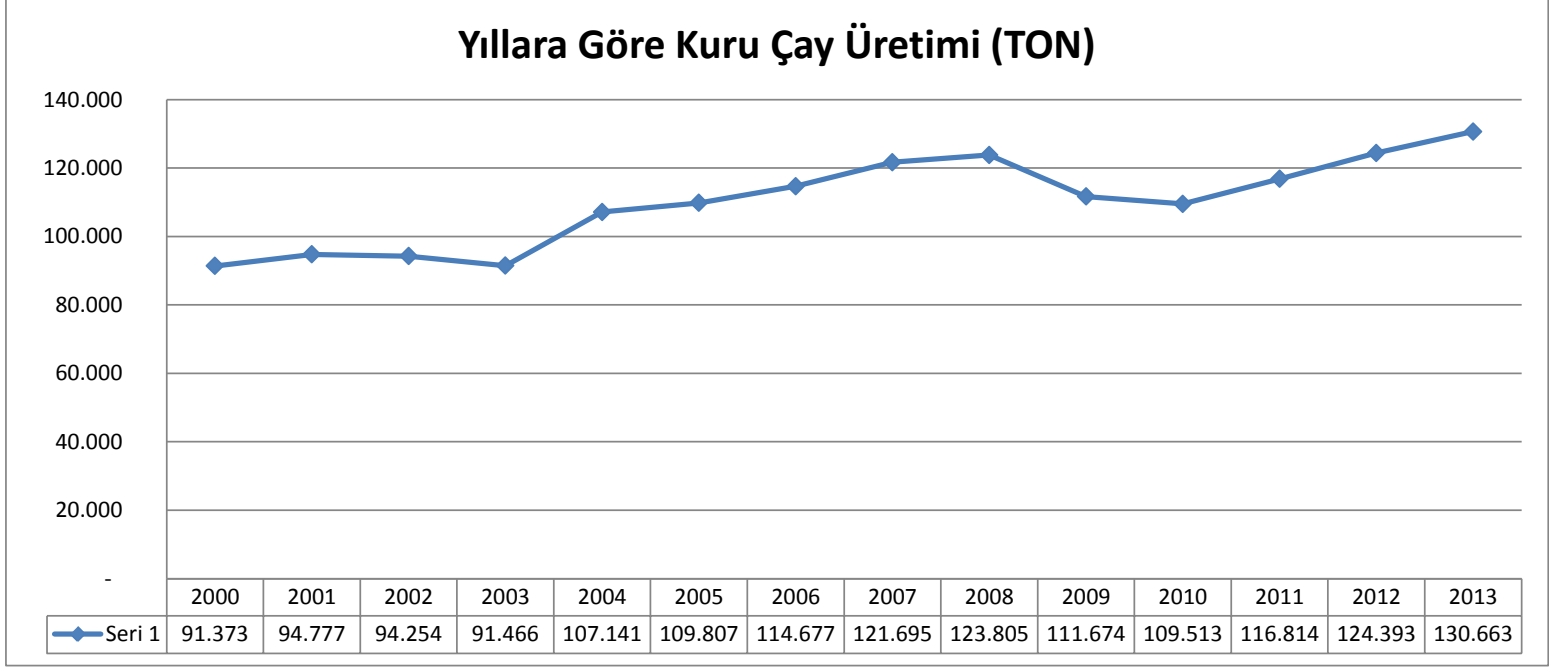
Tasnifli Yeşil Organik Çay Maliyetinin Yıllara Göre Değişimi



Paketli Yeşil Organik Çay Maliyetinin Yıllara Göre Değişimi

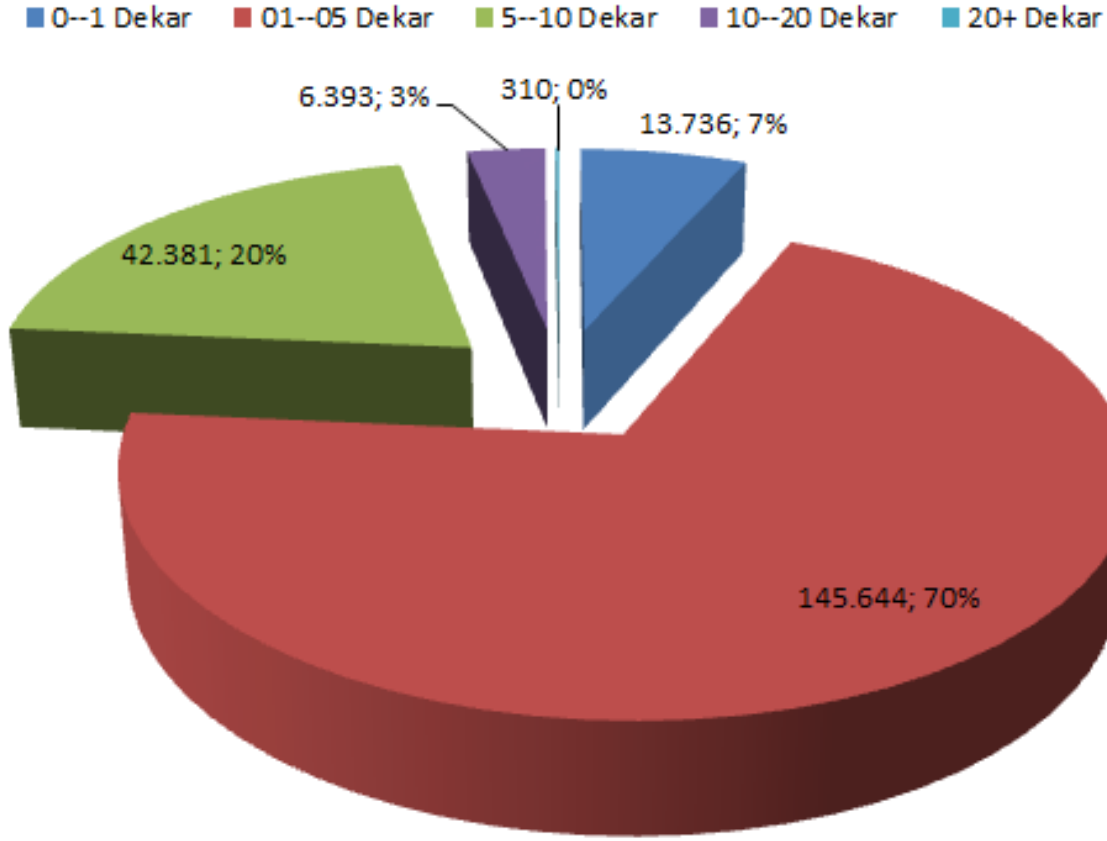


Yıllara Göre Kuruçay Üretimi

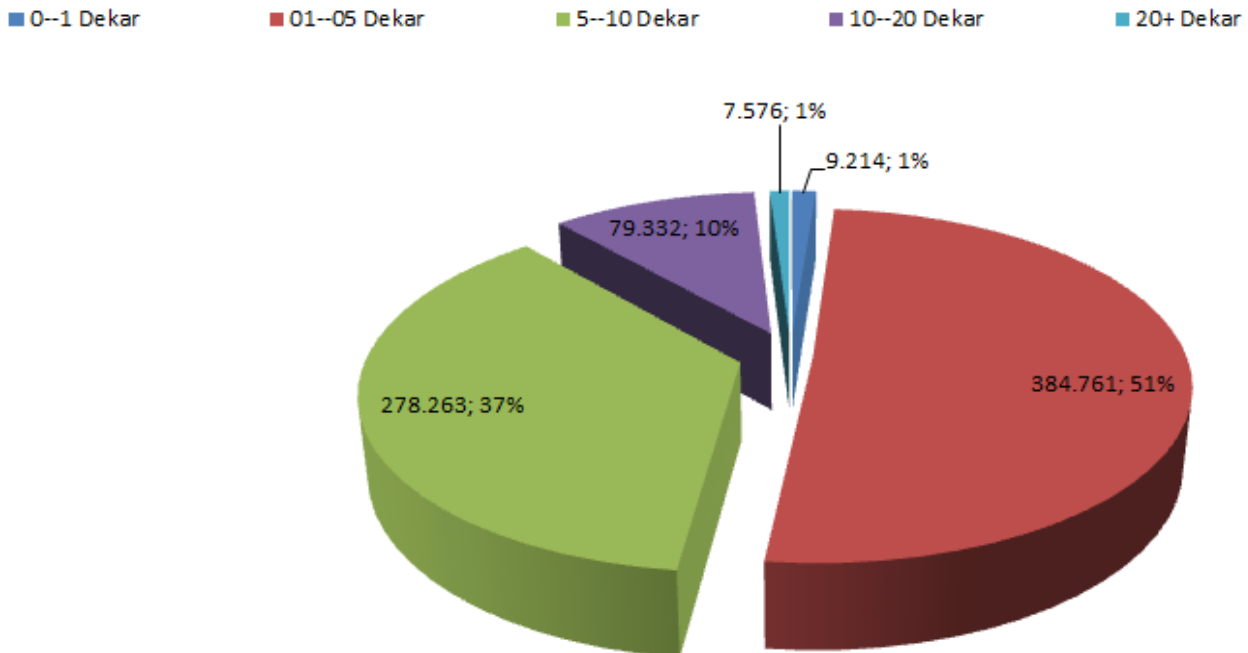


Çaylık Alanların Yüzölçümlerine Göre Dağılımı

Çaylık Alan Yüzölçümlerinin Üretici Sayısına Dağılımı



Çaylık Alan Yüzölçümlerinin Çaylık Alanlara Göre Dağılımı



**ÇAY PAKETLEME FABRİKALARINDA ÜRETİLEN PAKETLİ ÇAYLARIN
CİNSİ, GRAMAJI VE AMBALAJ ŞEKLİ**

ÇAYIN CİNSİ	GRAMAJI	AMBALAJ ŞEKLİ
KAMELYA	100	Karton Kutu
	500	OPP' li Poşet
	1000	OPP' li Poşet
RİZE TURİST	100	Karton Kutu
	200	OPP' li Poşet
	500	OPP' li Poşet
	1000	OPP' li Poşet
	2000	OPP' li Poşet
TİRYAKİ	500	OPP' li Poşet
	1000	OPP' li poşet
	2000	OPP' li Poşet
	5000	OPP' li poşet
ÇAY ÇİÇEĞİ	200	OPP' li poşet
	500	OPP' li poşet
FİLİZ	200	OPP' li poşet
	500	OPP' li Poşet
	1000	OPP' li Poşet
ANADOLU FİLİZ ÇAYI	400	İçi OPP' li Poşet, Dışı Karton Kutu
ALTINBAŞ	200	OPP' li Poşet
	500	OPP' li poşet
GAP ÇAYI	400	İçi OPP' li Poşet, Dışı Karton Kutu
ÇAYKUR HEDİYELİK	150 + 250	İçi Silindirik Kutular, Dışı Karton Kutu
TOMURCUK KOKULU	125	Teneke Kutu
TOMURCUK KOKULU (EARY GREY)	200	Silindir Kutu
DEMLİK POŞET	200	Karton Kutu
RİZE ÇAYI	500	İçi OPP' li poşet, dışı karton kutu



ALTIN SÜZME	62.5	Karton Kutu
ÇAYKUR SÜZME	50	Karton Kutu
	200	Karton Kutu
YEŞİL SÜZME POŞET ÇAY	40	Karton kutu
BURCUM YEŞİL ÇAY	100	Teneke kutu
YAPRAK YEŞİL ÇAY	200	Silindir kutu
YEŞİL ÇAY SÜZME POŞET (SADE)	40	Karton kutu
YEŞİL ÇAY SÜZME POŞET (LİMONLU)	40	Karton Kutu
YEŞİL ÇAY SÜZME POŞET (NANELİ)	40	Karton kutu
YEŞİL ÇAY SÜZME POŞET (ELMALI)	40	Karton kutu
YEŞİL ÇAY SÜZME POŞET (MELİSALI)	40	Karton kutu
AYDER ÇAYI	100	Teneke kutu
TİREBOLU ÇAYI	500	İçi OPP'li poşet, dışı karton kutu
OVİT ÇAYI (EARY GREY)	200	Silindir Kutu
OVİT ÇAYI	400	Karton kutu
DİYARBAKIR ÇAYI (EARY GREY)	200	Silindir Kutu
DİYARBAKIR ÇAYI	400	Karton kutu
ARTVİN KAFKASÖR ÇAYI	400	Karton kutu
TRABZON UZUNGÖL ÇAYI (EARY GREY)	200	Silindir Kutu
TRABZON UZUNGÖL ÇAYI	400	Karton kutu
KARADENİZ ÇAYI	800	OPP'li Poşet
CAT. KAMELYA	1000	OPP'li Poşet
CAT. RİZE TURİST	1000	OPP'li Poşet
CAT. FİLİZ	1000	OPP'li Poşet
CAT. ALTIN SÜZME	2000	Karton Kutu
CAT. DEMLİK POŞET	200	Karton kutu
ORGANİK HEMŞİN ÇAYI	400	Karton kutu
ORGANİK RİZE ÇAYI	400	Teneke kutu
ORGANİK ZÜMRÜT YEŞİL ÇAY	125	Silindir kutu
ORGANİK HEMŞİN ÇAYI	50	Karton kutu



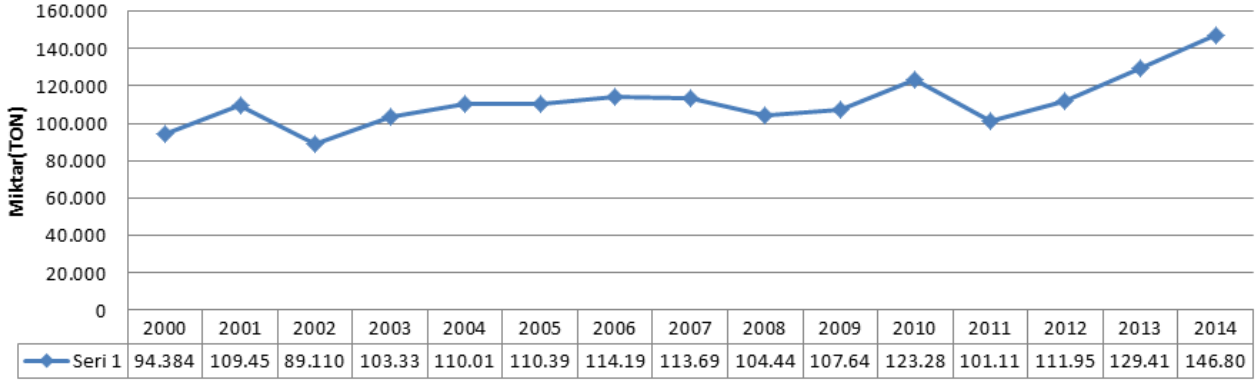
PAZARLAMA BÖLGE MÜDÜRLÜKLERİNİN SATIŞ YAPTIĞI İLLER, BAYİ SAYISI VE SATIŞ MİKTARLARI (TON)

Bölge Müdürlüğü	İl Adedi	Çay Satışları (Ton)	Bayi Sayısı	Satış Yapılan İller
A – Yurtiçi Ticaret				
Mersin	8	8.966	11	Adana, G.Antep, Hatay, Mersin, K.Maraş, Kilis, Osmaniye, Karaman
Diyarbakır	12	5.650	13	Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elazığ, Malatya, Mardin, Siirt, Tunceli, Ş.Urfa, Şırnak, Adıyaman
Erzurum	10	6.336	17	Ağrı, Erzincan, Erzurum, Hakkari, Kars, Van, Bayburt, Iğdır, Ardahan, Muş
İzmir	8	21.672	20	Aydın, Balıkesir, Çanakkale, Denizli, İzmir, Muğla, Uşak, Manisa
Kayseri	6	10.222	8	Kayseri, Kırşehir, Nevşehir, Niğde, Sivas, Yozgat
Samsun	6	7.737	13	Amasya, Çorum, Samsun, Sinop, Tokat, Ordu
İstanbul	11	46.077	19	İstanbul, Bilecik, Bursa, Edirne, Yalova, Kırklareli, Sakarya, Kocaeli, Tekirdağ, Düzce, Bolu
Rize	5	6.133	11	Rize, Trabzon, Giresun, Gümüşhane, Artvin
Ankara	15	31.403	17	Afyonkarahisar, Aksaray, Ankara, Antalya, Bartın, Burdur, Çankırı, Eskişehir, Isparta, Karabük, Kastamonu, Kırıkkale, Konya, Kütahya, Zonguldak
Toplam(A)	81	146.805	129	
B – Yurtdışı Ticaret				Satış Yapılan Ülkeler
Rize		3.524		Afganistan, Almanya, Azerbaycan, Gürcistan
Ankara		39		K.K.T.C., İsviçre, Kırgızistan
İzmir		64		A.B.D., Ege Serbest Bölgesi, Hollanda
Mersin		204		K.K.T.C., Suudi Arabistan, Türkmenistan, İngiltere, Suriye
İstanbul		1.461		AA.B.D., Almanya, Arnavutluk, Avustralya, B.A.E., Bosna Hersek, Hollanda, İst Serbest Bölge, Japonya, Kanada, Rusya, Singapur, Türkmenistan, Kazakistan, AHL Serbest Bölge, Fransa, Güney Afrika Cumhuriyeti, İngiltere, Hindistan, Hong Kong, Irak.
Toplam(B)		4.224		
Genel Toplam(A + B)		151.029		

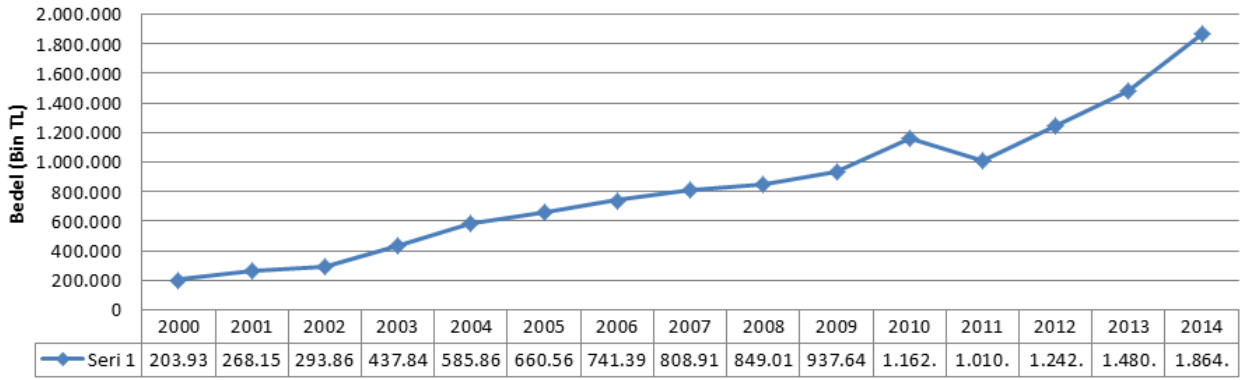
Türkiye genelinde yapılan satışların %31,39'u İstanbul, %21,39'u Ankara, %14,76'sı İzmir, %7,05'i Samsun, %6,96'sı Kayseri, %6,11'i Mersin, %4,18'i Rize, %3,85'i Diyarbakır, %4,32'si Erzurum satış ünitelerinden gerçekleşmiştir

Yıllar İtibari İle Yurtiçi Çay Satış Miktar ve Bedelleri

Yıllar İtibariyle Yurtiçi Çay Satış Miktarları (TON)

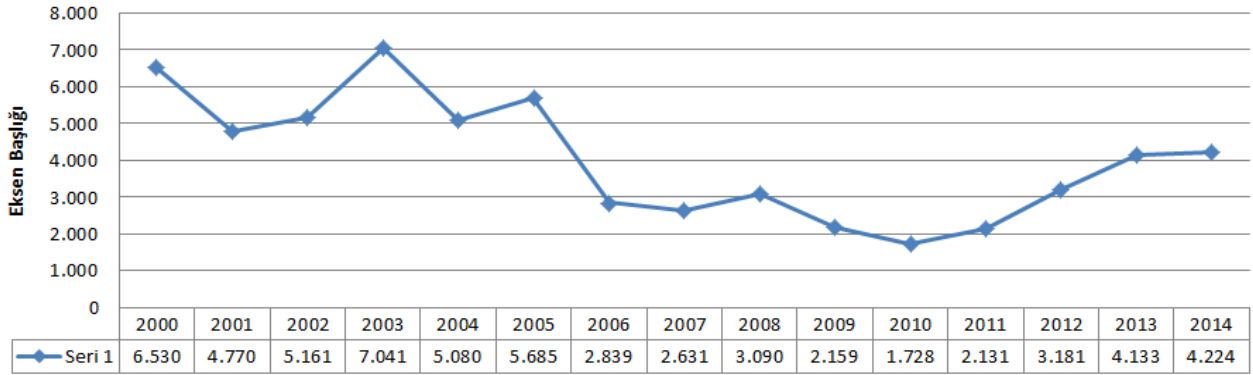


Yıllar İtibariyle Yurtiçi Çay Satış Bedelleri

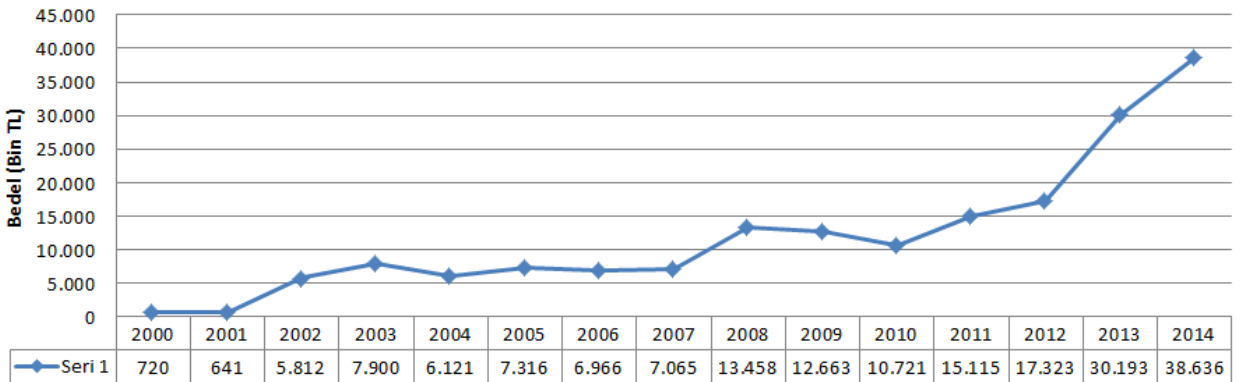


Yıllar İtibari İle Yurtdışı Çay Satış Miktar ve Bedelleri

Yıllar İtibariyle Yurtdışı Çay Satış Miktarları (TON)



Yıllar İtibariyle Yurtdışı Çay Satış Bedelleri

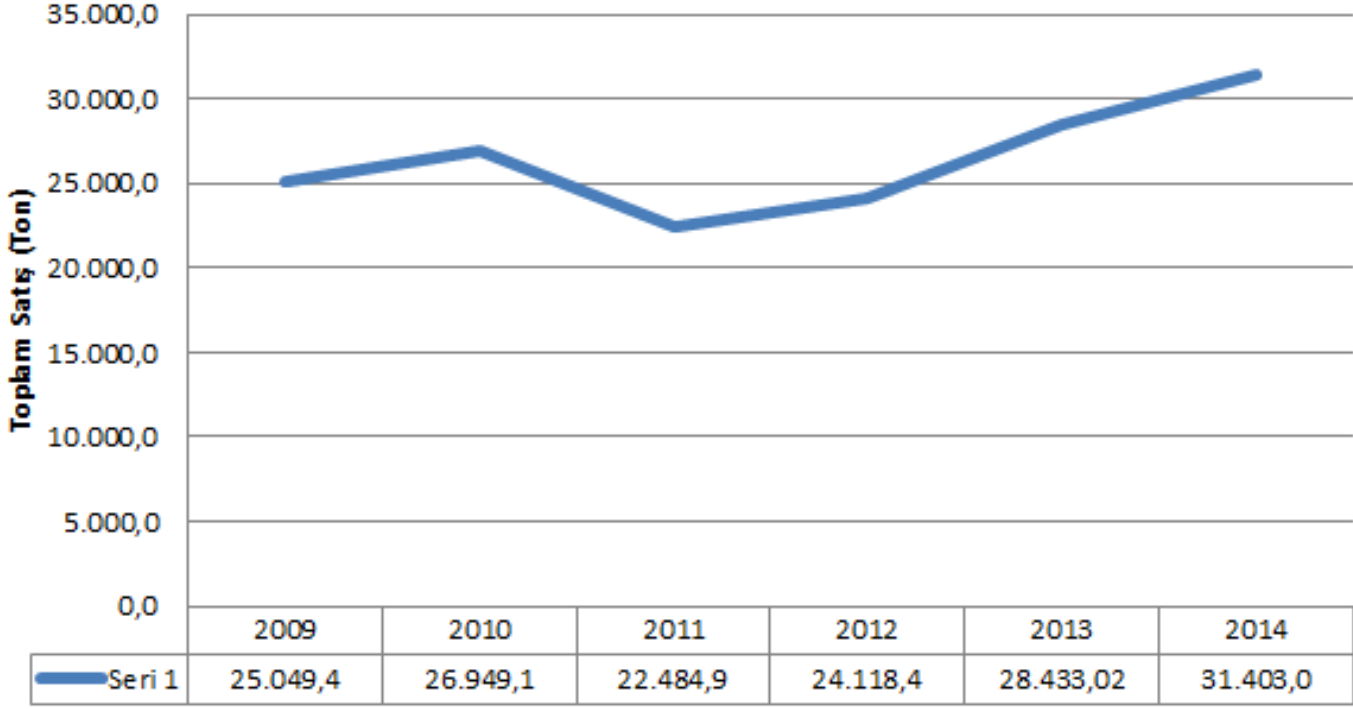


Nevilere Göre Çay Satışları

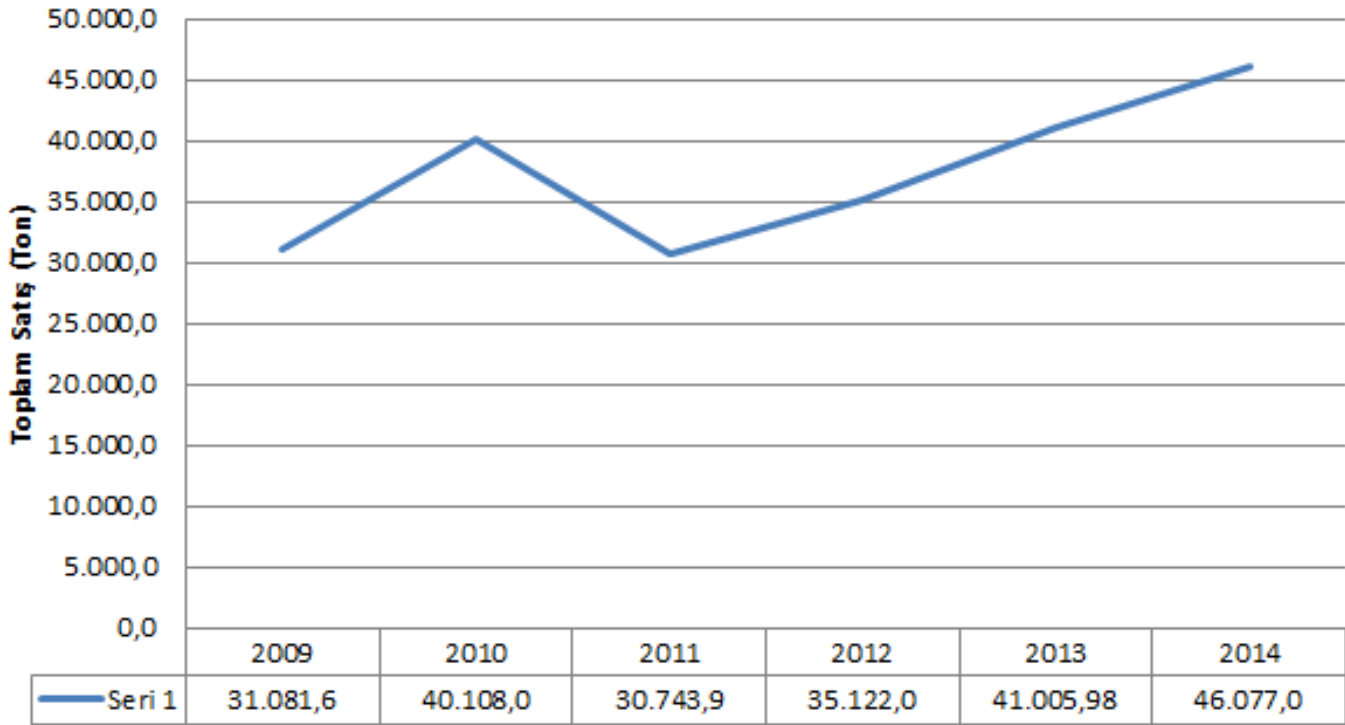
Satışlar	Gerçekleşen		Catering Siyah Çay Toplamı	8.123.655	92.053.592
	Ton	Bin TL			
1-YURT İÇİ SATIŞLAR			Paketli Yeşil Çay		
Paketli Siyah Çay			Burcum Yeşil	48.737	1.132.545
Tiryaki Çay	46.741.739	595.178.578	Yaprak Yeşil	34.814	732.178
Kamelya Çay	17.521.618	210.279.809	Yeşil Süzme Çay	29.892	1.595.575
Rize Turist	37.323.968	494.445.336	Zümrüt Yeşil Çay		
Çay Çiçeği	3.924.414	53.093.826	Paketli Yeşil Çay Toplamı	113.443	3.460.299
Filiz Çayı	12.949.515	187.035.103	Catering Yeşil Çay		
Altınbaş	2.415.300	35.333.140	Catering Burcum Yeşil		
Gap Çay	738.553	8.711.644	Catering Yaprak Yeşil		
Tomurcuk Kokulu	1.447.038	24.591.887	Catering Yeşil Süzme Çay	96	4.380
Süzme Çay	290.069	11.994.356	Catering Yeşil Çay Toplamı	96,00	4.380
Demlik Poşet	410.426	8.396.340	Organik Çay	220.449	5.250.708
Rize Çayı (Hediyeelik)	233.503	3.623.540	Organik Çay Toplamı	220.449	5.250.708
Çaykur (Hediyeelik)	33.820	718.036	Tasnifli Siyah Çay	72.994,00	682.044
Hediyeelik	5.963	283.725	Tasnifli Yeşil Çay	459,00	11.425
Özel Çaylar			Tasnifli Organik Siyah Çay	32	965
Çaykur Karadeniz Çayı	886.138	8.837.272	Tasnifli Organik Yeşil Çay		
42 Nolu Tirebolu Çayı	875.194	12.822.426	Tasnifli Çay Toplamı	73.485,00	694.433,83
Ayder Çayı	3.800	65.886	TOPLAM (1)	146.805.089	1.863.679.997
Ovit Çayı	693,00	10.995	2-YURT DIŞI SATIŞLAR		
Diyarbakır Çayı	44.844	518.026	Paketli Çay		
Artvin Kafkasör Çayı	20.240	252.266	Rize Turist	1.628.595	13.579.708
Trabzon Uzungöl Çayı	15.268	195.096	Çay Çiçeği	277.649	2.440.468
Universiade çayı	920,00	12.282,00	Filiz Lüks	1.175.530	11.790.875
Meclis Çayı	2.860	42.946	Altınbaş	92.536	1.324.853
Ramazan Çayı	12.388.078	105.774.071	Tomurcuk	38.050	851.677
Siyah Çay Toplamı	138.273.961	1.762.216.585	Süzen Poşet	38.829	877.430
Catering Siyah Çay			Rize Çayı(Hediyeelik)	1.340	22.141
Catering Tiryaki Çay	1.976.397	21.911.523	Demlik Poşeti	13.832	277.244
Catering Kamelya Çayı	1.181.575	12.405.065	Diyarbakır Çayı		
Catering Rize Turist	2.226.160	25.708.211	Burcum Yeşil Çay	708	18.691
Catering Çay Çiçeği Çayı	166.092	1.985.675	Yaprak Yeşil Çay	1.567	46.741
Catering Filiz Çayı	1.120.969	14.400.380	Yeşil Süzme Çay	1.831	67.376
Catering Altınbaş	218.484	2.852.592	Organik	5.665	183.458
Catering Tomurcuk Kokulu	48.510	740.788	Diğer	947.646	7.155.000
Catering Süzen Poşet Çay	92.955	1.727.186	Paketli Çay Toplamı	4.223.776	38.635.660
Catering Demlik Poşet Çay	77.927	1.417.750	Tasnifli Çay		
Catering Karadeniz Çayı	1.014.588	8.904.421	Tasnifli Siyah Çay		
			Tasnifli Yeşil Çay		
			Tasnifli Çay Toplamı		
			TOPLAM (2)	4.223.776	38.635.660
			Soguk Çay Satışı (DİDİ)		
			Paketh çay toplamı	151.028.865	1.901.621.223
			Tasnifli çay toplamı		694.434
			Çay Satış Toplamı	151.028.865	1.902.315.657
			Genel Toplam	151.028.865	1.902.315.657

Bölgelere Göre Çay Satışları

Ankara

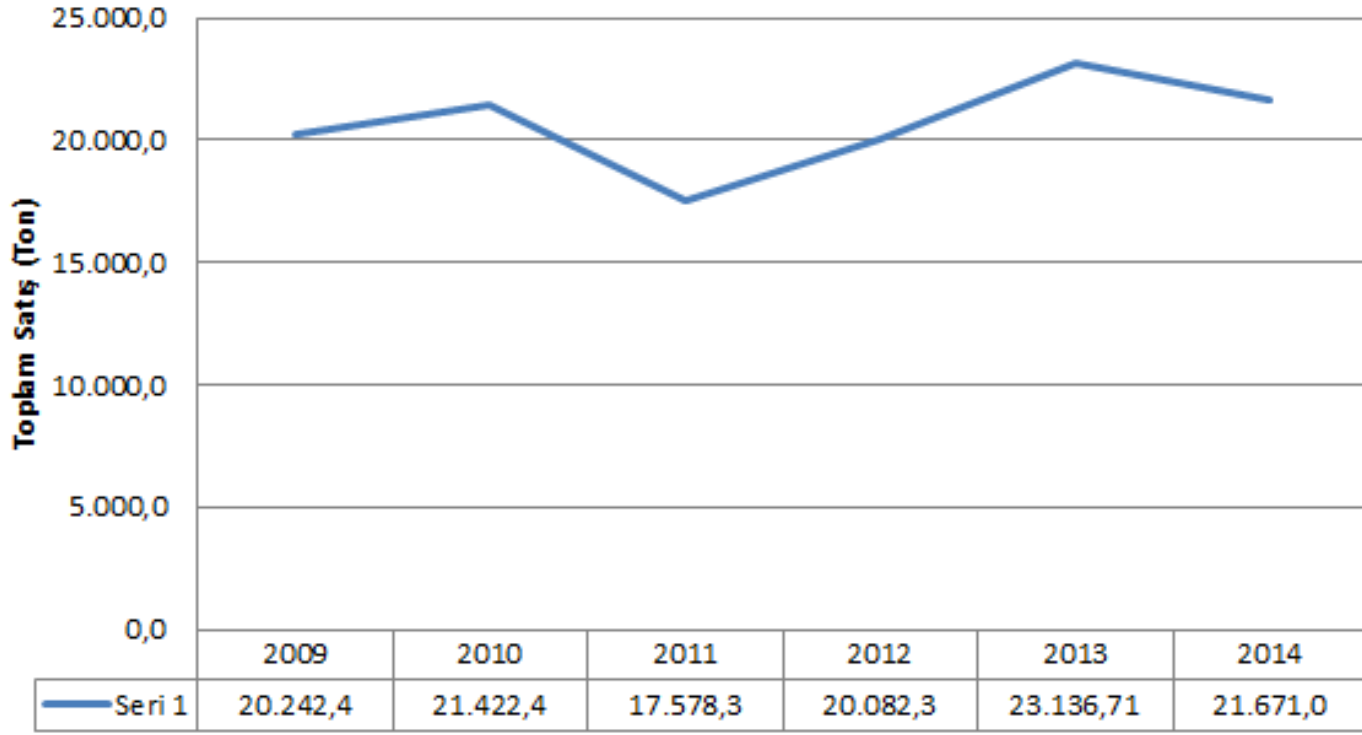


İstanbul

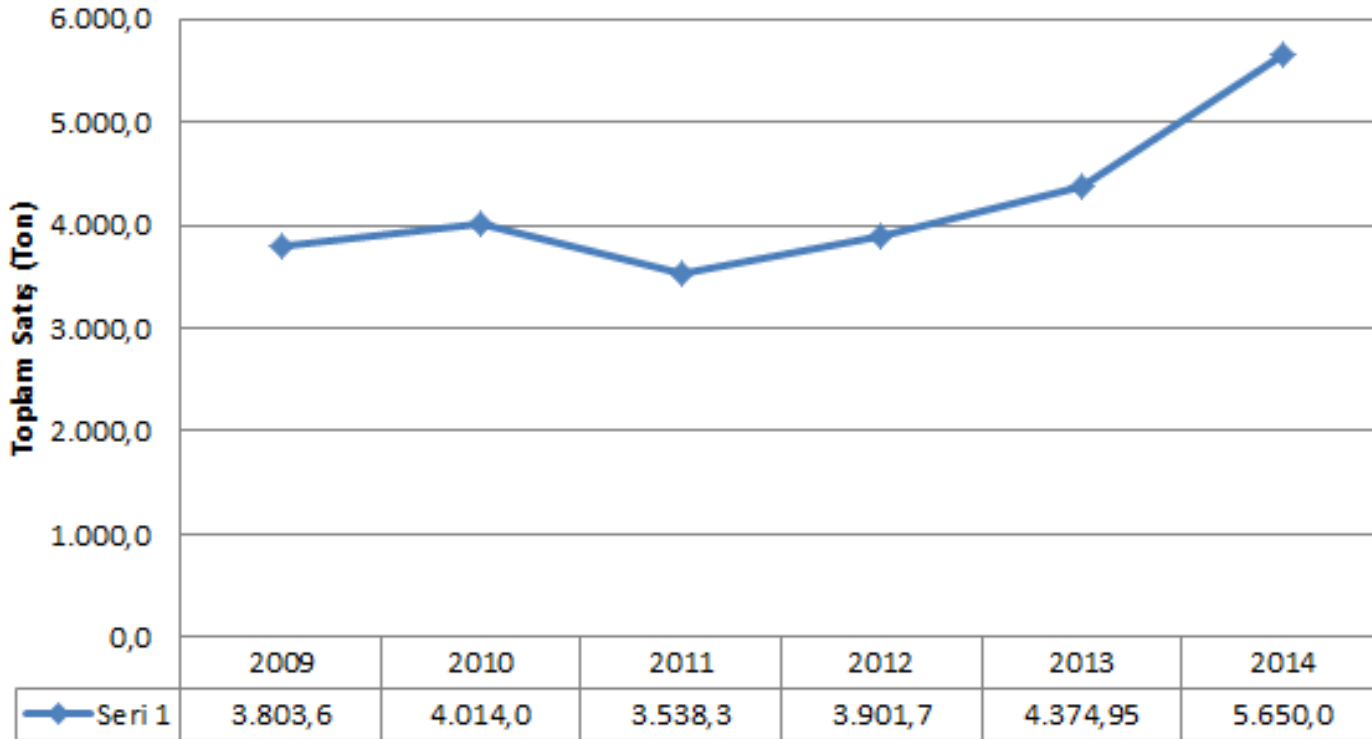


Bölgelere Göre Çay Satışları

İzmir

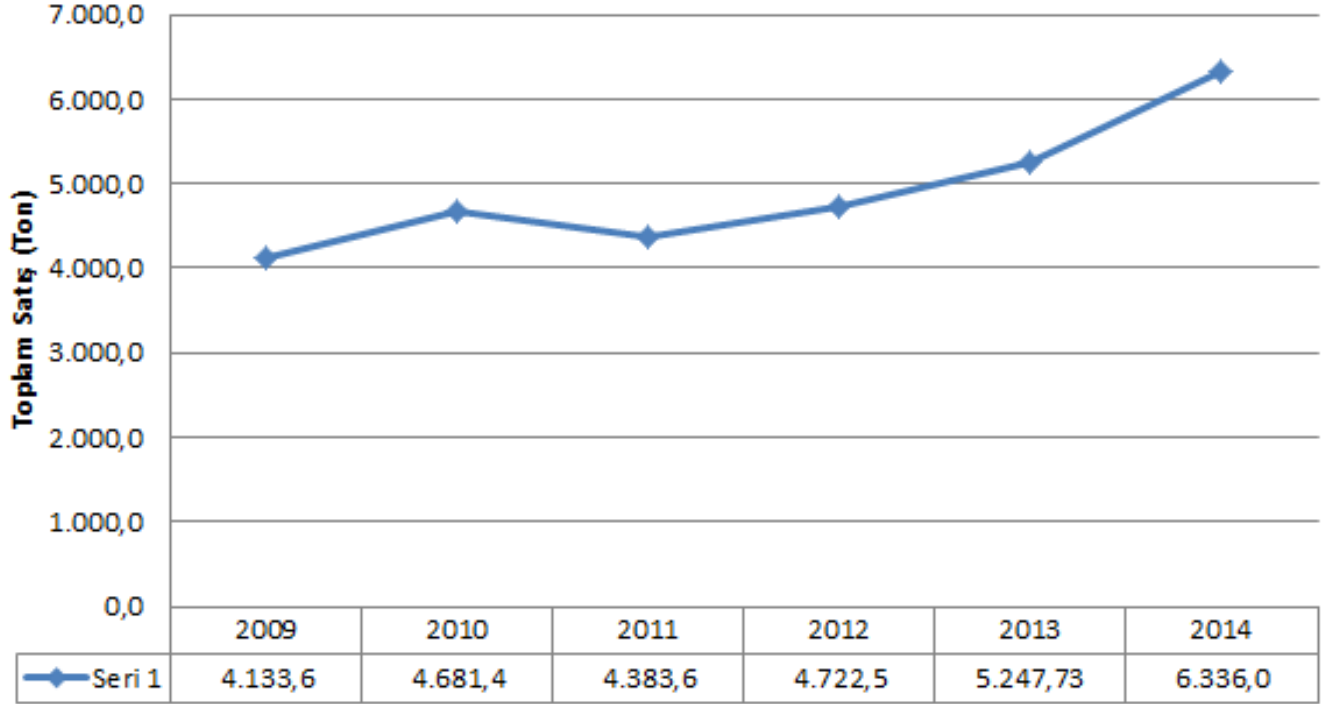


Diyarbakır

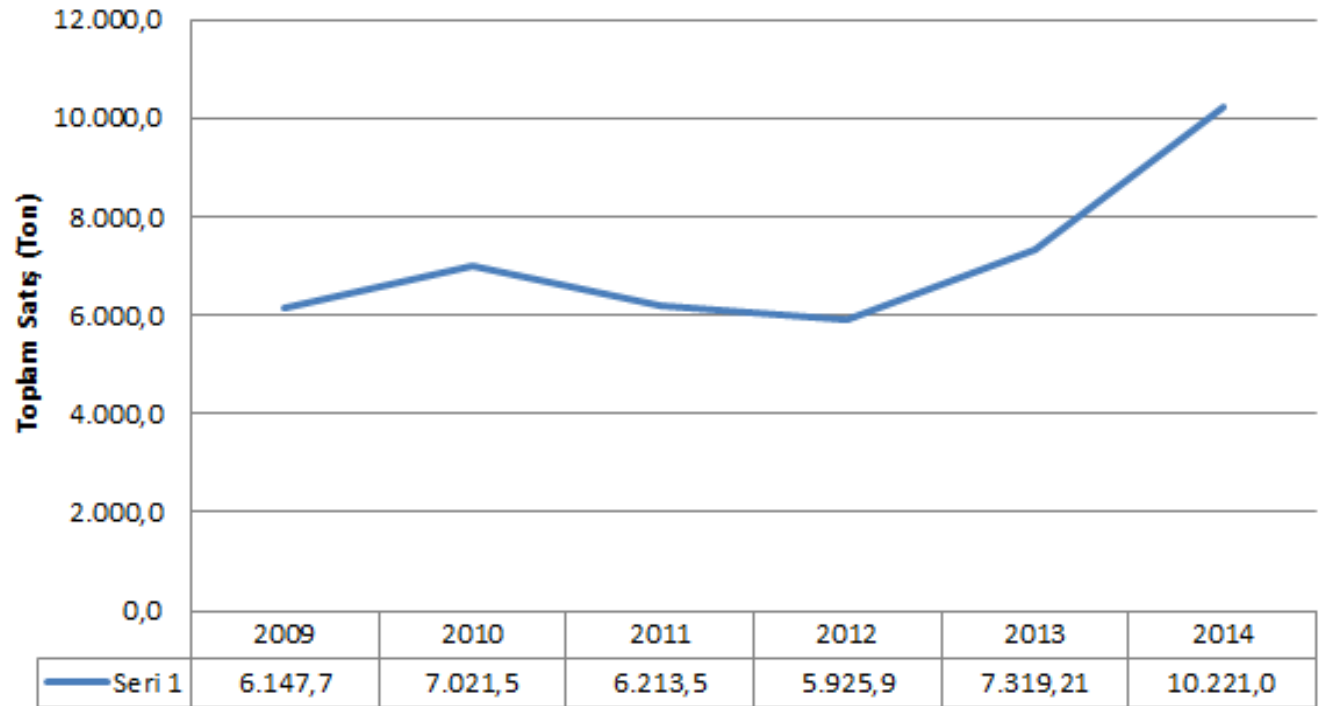


Bölgelere Göre Çay Satışları

Erzurum

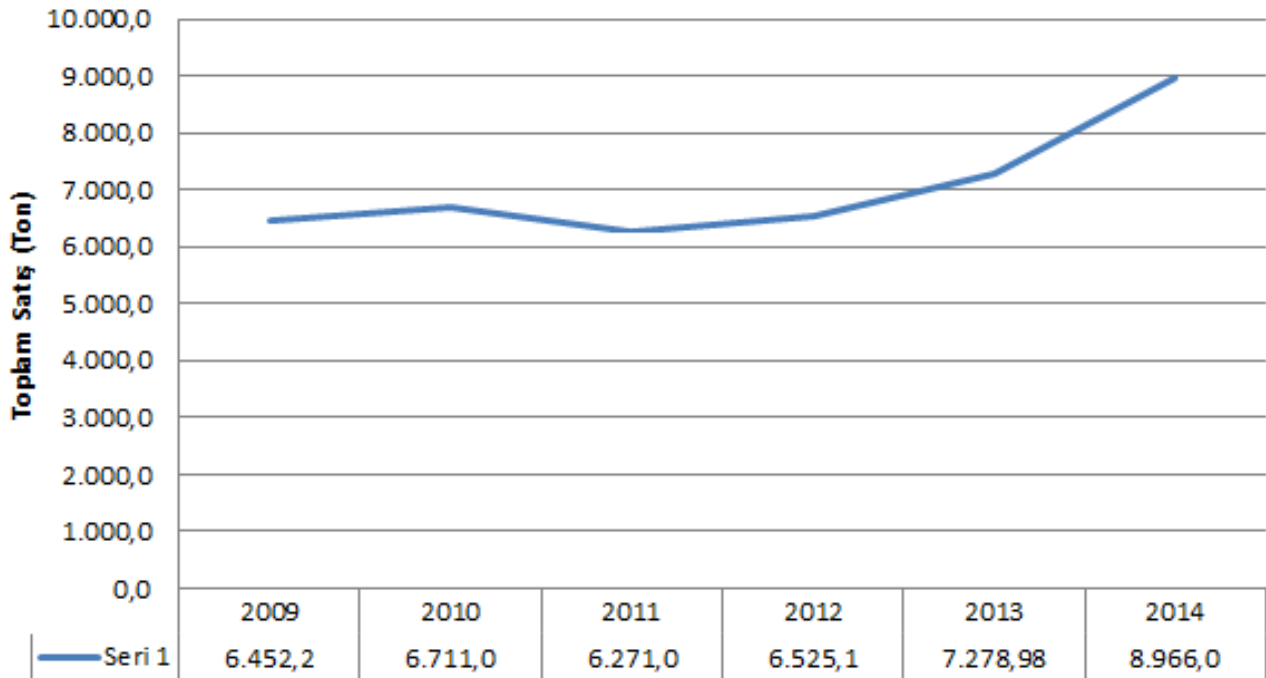


Kayseri

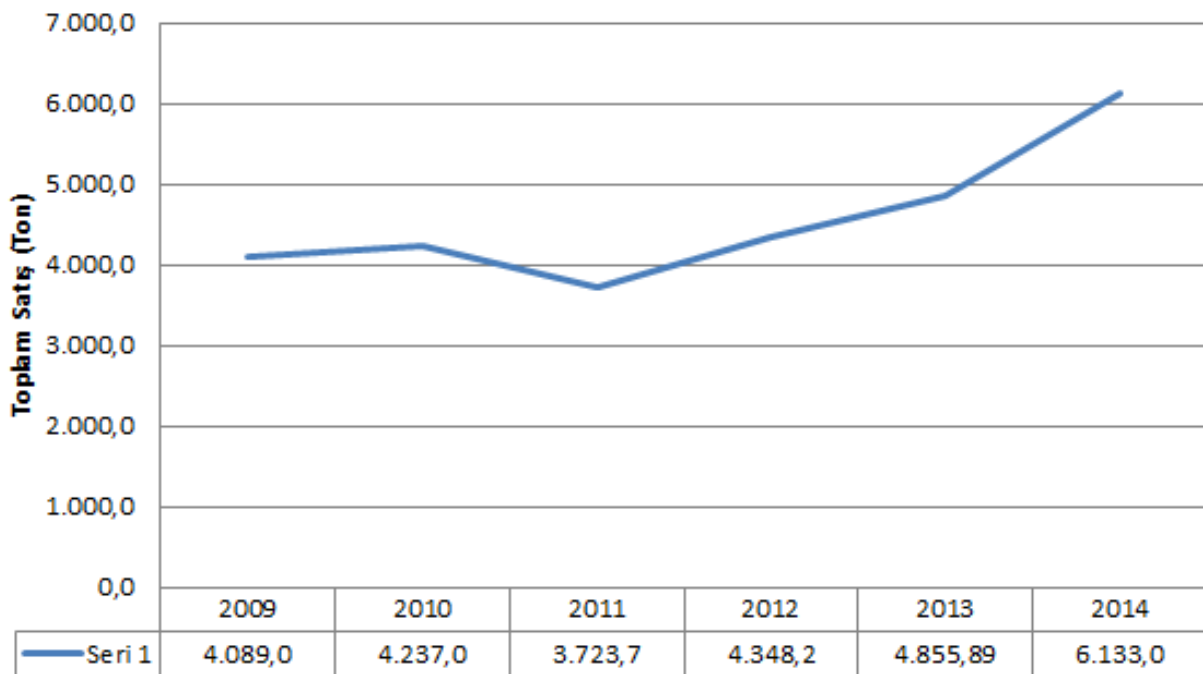


Bölgelere Göre Çay Satışları

Mersin

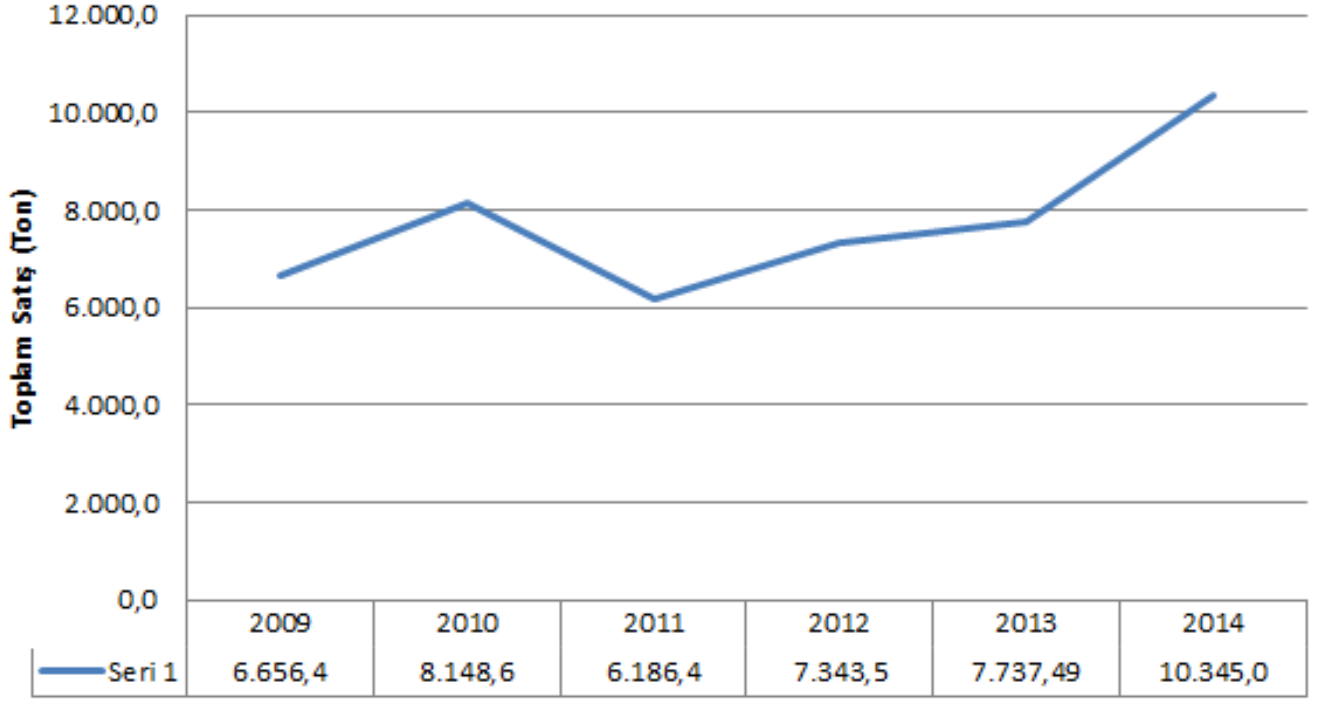


Rize



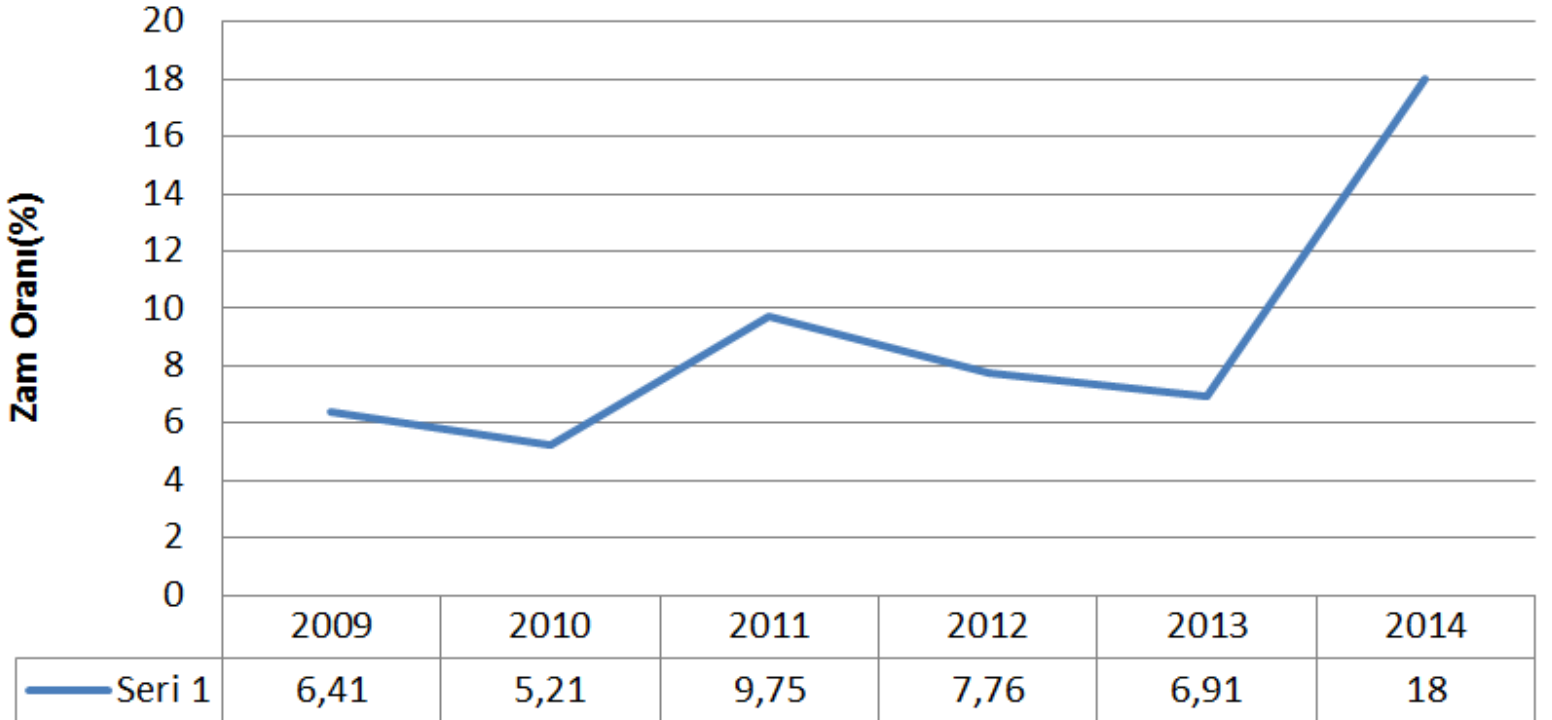
Bölgelere Göre Çay Satışları

Samsun



Yıllara Göre Ortalama Zam Oranları

Zam Oranları



Kaliteli kuru çay üretebilmek için, özellikle hammaddeyi oluşturan çay bitkisinin kalitesini iyileştirici tedbirlerin alınması gerekmektedir. Kaliteyi artırıcı tedbirlerin en önemlisi budama işlemidir.

Budamanın amacı; çalılışmış ve verimden düşmüş çay ocaklarının, tazelenip sürgün veriminin ve kalitesinin artmasını sağlamaktır. Budamanın uygun zamanda (Kasım-Aralık veya Şubat-Mart-Nisan) ve tekniğine uygun şekilde yapılması, çay bitkisinde taze sürgün üretimini artıran önemli bir etkidir. Budamadan sonra gelişen taze ve büyüme gücü yüksek olan sürgünler, kalite unsurları bakımından da zengin olmakta, bu sürgünlerden üretilen kuru çay da o nispette kaliteli olmaktadır.

Budama esnasında, budama artıklarının yakılmayıp, çay ocakları arasında toprak yüzeyine serilmesi ve kış boyunca çürüyerek toprağa karışması, toprağın havalandırılması, organik madde ihtiyacının karşılanması ve uzun yıllardır tek yanlı olarak kullanılan azotlu gübrenin neden olduğu asitlik probleminin giderilmesine de yardımcı olmaktadır.

Bu sebeple, çay bahçelerinin ıslahı ve kaliteli çay üretiminin temini amacıyla 1994 yılında 93/5096 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı yürürlüğe konulmuştur. Bu Karar ile her yıl çay bahçelerinin 1/5 oranında budanması ve budamadan dolayı üreticilerin uğradıkları gelir kaybının tazminat olarak üreticilere ödenmesi amaçlanmıştır.

93/5096 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, yaş çay yaprağının kalitesini artırmak ve çaylıkların gençleştirilmesi için önemli bir adım olmuştur. Uygulama süresi başlangıçta 5 yıl olan 93/5096 sayılı Kararnamenin süresi; bu projeden olumlu sonuç alınması üzerine 7.10.1998 tarih ve 98/11807 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile beş (5) yıl daha uzatılmıştır. 93/5096 sayılı Kararname, daha sonra 7.5.2001 tarih ve 2001/2493 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile değiştirilerek ödemelerle ilgili gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

1994 yılında çay bahçelerinin 1/5 oranında budanması ile ilgili olarak 10 yıl boyunca yürütülen çalışmaların sonuçları aşağıdaki şekilde olmuştur.

ÇAYLIKLARIN 1/5 ORANINDA BUDANMASI İLE İLGİLİ BİLGİLER

YIL	TOPLAM ALAN (Bin Dekar)	BUDANMASI GEREKEN ALAN(Bin Dekar)	BUDANAN ALAN (Bin Dekar)	TAZMİNAT TUTARI (Bin TL.)
1994	767	139	93	231
1995	767	139	109	667
1996	767	140	106	1.423
1997	767	142	79	2.217
1998	767	149	55	2.718
1999	767	153	23	1.619
2000	767	153	142	12.086
2001	767	153	129	22.627
2002	766	153	142	31.845
2003	766	153	137	38.453

Çay bahçelerinin 1/5 oranında budanması işlemi 2003 yılı sonunda sona ermiştir.

Çay tarımında, budama nedeniyle yaşanan olumlu gelişmelerin devam ettirilmesi amacıyla 2004 yılında, 01.01.2005 tarihinden geçerli olmak üzere 2004/7758 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı yayımlanmıştır. Bu Karar ile bu defa çay bahçelerinin 1/5 yerine her yıl 1/7 oranında olmak üzere 7 yıl boyunca budanmasına başlanmıştır. Bu Kararın uygulama süresi de 2011 yılı sonunda sona ermiştir.

Kaliteli çay yaprağı temini amacıyla budamaya tabi tutulan çaylıklar nedeniyle üreticilerin uğradığı Gelir Kaybının tazminine dair 2011/2526 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 28.12.2011 tarih ve 28156 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Kararnamenin Yürürlük tarihi 01.01.2012 olup 10 (On) yıl için geçerlidir.

YIL	TOPLAM ALAN (Bin Dekar)	BUDANMASI GEREKEN ALAN(Bin Dekar)	BUDANAN ALAN (Bin Dekar)	TAZMİNAT TUTARI (Bin TL.)
2008	758	108	102	52.851
2009	758	108	102	56.540
2010	758	108	100	61.680
2011	758	108	99	68.001

YIL	TOPLAM ALAN (Bin Dekar)	BUDANMASI GEREKEN ALAN(Bin Dekar)	BUDANAN ALAN (Bin Dekar)	TAZMİNAT TUTARI (Bin TL.)
2012	759	76	72	79.292
2013	759	76	72	82.595
2014	759	76	72	104.706

Teknolojik gelişmelerin bir sonucu olan kimyasal gübrelerin ve tarımsal ilaçların, özellikle üretim miktarını artırmaya yönelik olarak, bilinçsizce kullanımı tarımsal üretim miktar artışının yanında kalitesiz ve insan sağlığını tehdit edecek ürünlerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu durum, insan sağlığına etki etmeyecek tarımsal faaliyetlerin (organik tarım faaliyetleri) geliştirilmesini tetiklemiştir.

Gelişmiş ülkelerin yanında gelişmekte olan ülkelerde de organik tarım faaliyetleri özellikle devlet destekli olarak hızlı bir şekilde yayılmaktadır.

Organik üretimin teşvik edilmesi ve organik ürünlere olan eğilimde meydana gelen artış neticesinde organik tarım ürünlerinin ticaret hacmi de hızla büyümektedir.

Organik Çay Tarımı Projesinin Dünü, Bugünü ve Yarını

Organik Ürün Pazarı'nın giderek büyüme ve organik ürünlere talebin sürekli artış gösterdiği ülkelerde üretimi yapılmayan veya yeteri kadar temin edilemeyen organik ürünler; çoğu gelişmekte olan ülkelere ithal edilmektedir. Bu ürünlerden biri de bölgemizin ekonomik değeri yüksek olan tarımsal ürünü 'ÇAY' dır.

Organik çay tarımı ilk olarak 1983 yılında Srilanka' da başlamış ve ilk organik çay üretilmiştir. Hindistan' da organik çay yetiştirilmesi 1986 yılında 'Darjeling' de başlamış olup, daha sonra Assam ve Güney Hindistan' da yayılmıştır. Hindistan' da 4.000 Hektar gibi bir alanda organik çay tarımı gerçekleştirilmektedir. Tanzanya, Japonya, Kenya ve Çin' de yine aynı dönemde organik çay tarımına başlanmıştır.1989 yılı sonlarında organik çaylar İngiltere' de satışa sunulmuştur.

Dünyada çaya ayrılan alan 2,9 milyon hektara, bu alanlardan elde edilen ürün 4,8 milyon tona yaklaşırken organik çay tarımına ayrılan alan 5.000 Hektar, üretim ise 4-5 bin ton seviyelerinde gerçekleşmektedir.

Organik Çay Tarımının Dünyada Fazla Gelişmemesine Neden Olan Faktörler

- 1-Çay üretiminin büyük bir oranda Ekvatorial ve Ekvatora yakın bölgelerde yapılması, bu ülkelerde kış mevsiminin olmaması, hastalık ve böceklerle kimyasal mücadelenin zorunlu olması,
 - 2-Bu ülkelerde çayda bakteri ve mantari hastalıkların yanında 100 den fazla farklı böceğin tespit edilmiş olması,
 - 3-Çaya özgü hastalık ve zararlılardan dolayı ürün kalitesinde ve veriminde önemli kayıpların oluşması,
 - 4-Bu hastalık ve zararlılara karşı kullanılan kimyasal ilaçların maksimum kalıntı limitleri seviyesinin FAO, Avrupa Komisyonu ve Avrupa Birliği'nin belirlediği değerlerin üzerinde bulunması,(2000-2001 yıllarında Çin, Vietnam, Hindistan ve Japonya çaylarında 1 Temmuz 2001'd e kabul edilen Avrupa normlarına göre belirlenen limitler üzerinde pestisit kalıntıları tespit edilmiştir.)
 - 5-Aşırı kimyasal girdiler nedeniyle toprak kirliliğinin artmış olması,
 - 6-Organik tarıma geçişin uzun bir süreç oluşturması,
 - 7-Maliyetlerin yüksek olması;
- gibi nedenlerden dolayı dünyada organik çay tarımının fazla bir yer bulamadığını ifade edebiliriz.

Amaç ve Hedef

Tüketici talebi artan ve diğer çaylara göre daha yüksek satış fiyatı imkanı olan, üretiminde çevreye, insan ve hayvan sağlığına hiçbir zararı bulunmayan organik çay ile iç pazar payımızı büyütme ve dünya pazarlarında yerimizi alabilmemiz için; "Tarımında Kimyasal İlaç ve Üretiminde Katkı Maddesi Kullanılmadan Üretilen Türk Çayı"nın bu avantajından yararlanmak ve gelecekte daha geniş alanlara yayılabilmesini sağlamaktır.

Süreç

Dünyadaki gelişmelere bağlı olarak ülkemizde de organik çay tarımının geliştirilmesini sağlamak amacıyla ÇAY-KUR tarafından 2003 yılında çalışmalar başlatılmıştır.

Organik çay tarımı kapsamında Artvin Borçka ilçesi ile Rize Çamlıhemşin ve Hemşin ilçeleri organik çay tarım alanı olarak belirlenerek 2006 yılında Teşekkülümüzce Organik çay tarımı ve üretimi konularında yapılacak çalışmaların organizasyonu ve gelişimi için oluşturulan 'Organik Çay Tarımı Komisyonu' tarafından izlenecek yol haritası belirlenerek uygulamaya konulmuştur.

2006 yılında üreticilerin organik çay tarımının sağlayacağı faydalar ve katkıları hakkında "Üretici Bilgilendirme Toplantıları" düzenlenmiştir. İlk olarak 2007 yılında 135 üretici ile organik çay tarımı sözleşmesi imzalanarak 378 dekarlık çaylık alanlarında organik çay projesi başlatılarak üreticiler adına 'Grup Sertifikası' almak üzere ilgili firma tarafından gerekli kontrollerin başlanması sağlanmıştır.

ÇAYKUR olarak iç pazarda payımızı büyütmek ve dünya organik ürün pazarlarında yerimizi alabilmek amacıyla Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından yetkilendirilmiş kontrol ve sertifikasyon kuruluşu tarafından üreticilerimiz, işletmelerimiz ve tüm ürün akışımız kontrol edilerek TR, NOP ve AB Normlarına uygun sertifikalarımız gerekli şartlar yerine getirilerek alınmıştır.

Üreticilerimizin ihtiyacı olan bitki besleme ve toprak verimliliğinin sürdürülebilmesi için gereken organik girdilerin temini ve üreticilerimize ulaştırılabilmesi için hem yurt içinde hem de yurt dışında sektörün önemli aktörleri ile iletişime geçilmiş olup ortak çalışmaların yanında organik girdilerin teşvik edilmesi amacıyla üreticiler tarafından hayvan gübresi ve bitkisel atıkların daha profesyonelce kullanılması için Teşekkülümüz bünyesinde bulunan Araştırma Enstitümüzde araştırma ve geliştirme faaliyetleri ile ilgili çalışmalarımız devam etmektedir.

Bölge Tespiti

Organik çay tarımı alanı olarak tespit edilen Borçka Muratlı, Çamlıhemşin ve Hemşin bölgeleri içerisinde;

- Tarihi ve doğal güzellikleri barındıran eski bir yerleşim merkezi olması.
- Kapalı bir havza teşkil etmiş olması,
- Etrafının tamamen dağlık ve ormanlık alan ile çevrili olması,
- Ekolojik şartların elverişli olması,
- Eğitim seviyesinin yüksek olması, Organik çay tarımının üreticiler tarafından daha kolay kabullenilebilir olması.
- Üreticilerin organik çay tarımı için daha istekli olmaları,
- Bu bölgede organik bal ve yumurta gibi üretimlerin yapılmış olması, üreticilerden bir kısmının organik tarıma tamamen yabancı olmamaları.
- İlçe yöneticilerinin ve STK' larının projeye gereken desteği vermek suretiyle organik tarımın ilçede gelişmesini teşvik etmeleri,
- Üreticilerin bağlı oldukları işletmenin teknik eleman yönünden yeterli sayıda ve düzeyde bulunması,
- Genel Müdürlüğümüze diğer bölgelere göre daha yakın olması nedeniyle ulaşımın daha kolay sağlanması, gibi bir takım nedenlerden dolayı HEMŞİN ilçesi hinterlandı bölgesi ÇAYKUR tarafından uygulanacak organik çay tarımı projesi için uygun görülerek pilot bölge olarak seçilmiştir.

Organik çay tarımının geliştirilmesi ve genişletilmesi kapsamında Hemşin ilçesinin tamamının organik çay tarımı kapsamına alınmasından sonraki süreçte Artvin Muratlı beldesi, Rize Çamlıhemşin ve İkizdere ilçelerinin tamamı, Tunca beldesinin tamamı, Çayeli İlçesi Senoz vadisi, Pazar ve Ardeşen ilçelerinin üst bölgeleri, Fındıklı ilçesi Çağlayan vadisinin bir kısmı, Trabzon ili Of ilçesinden 2 köy, Rize ili merkez ilçeden 2 köy, Kalkandere ilçesinden de 1 köy organik çay tarımı kapsamına alınmıştır.

Organik çay tarımı uygulanması için seçilen bölgelerin su kaynaklarının zengin olması, çay tarım alanlarının dikim yılının yeni olması, çay tarımının uygulandığı üst bölgeler olmaları, yıllık ortalama verimin diğer bölgelere göre daha düşük olması çaylık alanlarının ormanlık alanlarla çevrili olmaları ve üst bölgelerinde başka tarımsal faaliyetlerin yapılmayışı akar-sularca zengin kaynaklara sahip olmaları sanayileşmenin ve yerleşimin yoğun olmayışı, endüstriyel kirlenmenin hava, su ve toprak kirliliğinin söz konusu dahi olmayışı eko turizme oldukça elverişli olmaları, kaplıca ve ılıcaları yanında tarihsel dokularını hala muhafaza etmiş olmaları gibi bir çok özellik bakımından tamamıyla birbirleriyle benzerlikler göstermektedirler.

Organik Çay Tarım Havzası

Hemşin İlçesindeki çay tarım alanlarının etrafının ormanla çevrili kapalı bir havza teşkil etmesi ve organik tarıma uygun Ekolojik şartları taşıması nedeniyle bu bölge ÇAYKUR tarafından 'Organik Çay Tarımı Havzası' ilan edilerek havza içerisindeki tüm üreticilerin organik çay tarımına yönelmeleri sağlanmıştır.

2008 yılı yaş çay kampanyası döneminde geçiş ürünü yetiştiren üreticilerden satın alınan yaş çay ürünleri Taşlıdere Çay Fabrikası Yeşil Çay Üretim Tesislerinde işlenerek 'Organik Tarıma Geçiş Süreci Ürünü' olarak 5.900 kg yeşil çay üretilmiş olup 'Zümrüt Yeşil Çay' ismiyle tüketime sunulmuştur.

Dünya çay piyasasındaki gelişmelere bağlı olarak:

- Ülkemiz çay tarımının ve sanayisinin geliştirilmesi,
- Organik çay tarımının gelişiminin sağlanması,
- Organik çay piyasasında ÇAY-KUR' un marka olarak yer alması,
- Organik yaş çay ürününün üretildiği yerde işlenmesi,
- Yaş çay ürününün nakledilmesi, taşınması işlemlerinden dolayı oluşabilecek kalite kayıplarının önüne geçilmesi, nakliye girdilerinin azaltılması v.b nedenlerle Hemşin İlçesinde bir fabrika kurulması kararlaştırılmıştır.

İlk etapta 25 Ton/Gün Organik üretim, 75 Ton/Gün Konvansiyonel üretimi aynı anda farklı imalat sirkülasyonu ile yapılması yönünde tasarlanan fabrikanın yapımına 2007 yılı sonunda başlanılmış ve idari kadrosu oluşturulmuştur.

Fabrika 2009 yılı yaş çay kampanyasından önce tamamlanarak 1.434 üretici, 3.558 dekar çaylık alanı 11 memur personel ve 124 işçi personel ile "Hemşin Organik Çay Fabrikası" adıyla üretime açılmıştır. Fabrika organik çay tarım alanlarının genişlemesine bağlı olarak 100 Ton/Gün organik ürün işlemek üzere yeniden dizayn edilmiştir.

Organik Çay Tarımında Verim Kaybı ve Desteklemeler

Organik tarım yapılan her üründe meydana gelen verim düşüklükleri organik çay tarımında da kendisini göstermiştir. Teşekkülümüzce yapılan verim kaybı çalışmalarında % 20' ye varan oranlarda verim kayıpları tespit edilmiştir. Organik çay tarımında verim düşüklüğünü etkileyen en önemli faktörlerin başında "organik yaş çay tarımı uygulamalarındaki bilgi eksikliği ile kullanılan girdilerin etkinliği ve verimlilikleri" olmuştur.

Çay bitkisi gelişimi için yüksek oranda Azot'a ihtiyaç duyan bir üründür. % 25 Azot ihtiva eden özel çay gübresinin kullanıldığı İnorganik tarımdan % 3 oranında Azot ihtiva eden gübrelerin kullanıldığı Organik tarıma geçişte ürün kayıplarının oluşmasında başlıca etken olmuştur.

ÇAY-KUR Projenin Başlangıcından itibaren;

Kota ve kontenjan uygulamayarak sözleşme imzalayan üreticilerin ürettikleri yaş çay ürününün bir alım programı dahilinde tamamen satın alınmasını, bu üreticilerin ürün bedellerinin diğer üreticilere göre daha erken ödenmesini, Organik gübre miktarının 2009 yılında Özel idare tarafından kendi kaynaklarınca % 50 desteklenmesi konusundaki çalışmalara destek verilmesini, gübre temini konusunda üretici birliklerinin firmalarla irtibata geçirilmesini, gübre firmalarınca üreticilere gübre ve gübreleme konusunda seminerler verilmesi sağlanmıştır.

Organik Çay Tarımında Avantaj ve Dezavantajlarımız

Avantajlarımız:

- 1-Bölgedeki ekolojik şartların organik çay tarımı için oldukça elverişli olması,
- 2-Ülkemizde kış mevsiminin yaşanması nedeniyle kar örtüsü altında kalan çay bitkilerinde mantari ve böceklerden kaynaklanan zararlanmaların olmaması,
- 3-Çaya özgü hastalık ve zararlılardan dolayı ürün kalitesinde ve veriminde her hangi bir kalite ve verim kayıplarının olmaması,
- 4-Hiçbir kimyasal mücadeleye gereksinim olmaması,
- 5-Gübreleme dışında herhangi bir kimyasal girdilerin olmaması,
- 6-Ağır sanayinin yol açtığı hava, toprak ve su kirliliği gibi çevre kirliliklerin olmaması,
- 7-Çay-Kur olarak yeterli seviyede teknik bilgi ve donanımına sahip olunması,
- 8-Tam organik geçiş sürecinin '3 yıl' gibi kısa bir sürede gerçekleşmiş olması,
- 9-Bölgenin turizmüne ve gelişimine sağlayacağı katkıdan dolayı ilçe yöneticileri ve S.T.K' ları tarafından da desteklenmiş olması,
- 10-Desteklemeler ve farklı fiyat uygulaması ile üreticilerin gelir seviyesinin yükseltilmiş olması,
- 11-Organik ürünler piyasasında organik çayın talebinin yüksek olması,
- 12-Organik ürünlerin katma değeri yüksek olan ürünler olması nedeniyle raf fiyatlarının konvansiyonel ürünlerden fazla olması,
- 13-Organik çay fabrikasından elde edilecek çay atıklarının organik gübre olarak kullanılabilir olması.
- 14- Organik çay fabrikasının bölgenin ekonomisine katkı sağlayacak olması.

Dezavantajlarımız:

- 1-Bölgedeki arazilerin Tapu kayıtlarının yetersizliği
- 2- Üreticilerin ÇKS' ye kayıtlı olmamaları,
- 3-Arazilerin çok küçük parçalı olmaları (Çoğunluğu 1 Dekardan az) ve razilerin birden fazla hissedarının bulunması,
- 4- Hammadde ve üretim maliyetlerinin yüksek olması,
- 5-Organik tarıma verilen desteklemenin bölgemiz tarım alanları için yeterli olmaması,
- 6- DGD (Doğrudan Gelir Desteği) başvurusu için yapılacak harcamaların desteklemenin üzerinde olması nedeni ile Bakanlığımızın vermiş olduğu Organik Tarım Desteğinden (25TL/Dekar) üreticilerimizin faydalanamamaları.
- 7-Toprak pH sınırın düşmüş olması,
- 8-Çay bitkisinin tamamen vejetatif kısmından faydalandığı için Organik çay tarımına özgü uygun normlarda organik gübrenin olmayışı, (Çay bitkisi yüksek düzeyde Azota ihtiyaç duyduğundan yetiştiriciliğinde % 25 Azot ihtiva eden (25:5:10 NPK) kompoze gübre kullanılmaktadır.)Gübrelerin zamanında uygulanamayışı sonucu etkinliğinin yeterli olmayışı.
- 9- Yoğun emek gerektiren bir tarımsal faaliyet olması,
- 10- Organik gübre girdilerinin yüksek oluşması, Dekara 70 Kg uygulanan NPK' nın maliyeti 80 TL, en alt seviyeden uygulanan 200-300 Kg Organik gübrenin maliyetinin 200-300 TL arasında değişmesi.
- 11-Bölgede belirli yıllarda 3.sürgün döneminde ürün alınamayışı nedeniyle verim düşüklüğünün diğer bölgelerden fazla oluşması,
- 12-Verim kayıplarını telafi edici tedbirlerin üreticiler tarafından yeterli bulunmaması,
- 13-Üreticilerin geleneksel tarım yöntemlerine fazla bağımlılık göstermeleri.
- 14-Bölgede kış mevsiminin biraz daha uzun sürmesi,
- 15-Üreticilerin büyük bir çoğunluğunun bölgede ikamet etmemesi, yarıcılık sisteminin oldukça fazla olması ve yarıcılarının birden fazla üreticinin çaylık alanlarını işletmekte olması.

Organik çay tarımına başladığımız dönemde Organik çay tarımı yapılan arazilerde tapu kayıtlarının tam olmaması sertifikalandırma işlemlerinde büyük bir problem olarak karşımıza çıkmıştı. ÇAY-KUR tarafından tutulan 'Üretici Sicil Kartları' nın OTBİS (Organik Tarım Bilgi Sistemi) kayıtlarına tapu yerine temel belge teşkil etmek üzere yetkilendirilmiş kuruluşa ibraz edilmesi talebimizin Bakanlığımızın "Organik Tarım Komitesi" tarafından uygun görülmesi birçok problemi ortadan kaldırmıştır.

13.Nisan.2011 tarihinde Hemşin İlçesi Kaymakamı Başkanlığında, İlçe Tarım Müdürü, Organik Çay Fabrikası Müdürü, Pazar Ziraat Odası Başkanı, Hemşin Muhtarlar Derneği Başkanı, Muhtarlar ve Üreticilerden oluşan komisyon tarafından; “Her türlü kimyasal gübre ve ilacın organik çay tarım havzası olan Hemşin ilçesinde geri dönülmez zararlara yol açmaması açısından ilçeye sokulmaması, nakliyecilerle görüşerek kimyasal girdileri taşımamaları” konusunda bilgilendirilmelerinin sağlanması hususunda karar alınmış olması organik çay tarımı projemizin yürütülmesinde büyük katkı sağlamıştır.

Organik Çay Tarımı Desteklemeleri

Organik çay tarımı yapan üreticilerin kullandıkları girdilerin tekniğine uygun olarak kullanımını sağlamak, Üreticilerin gelir kayıplarını azaltarak organik çay tarımından vaz geçmelerini önlemek ve organik çay tarımının geniş alanlara yayılmasını sağlamak amacıyla;

Yaş çay alımlarında uygulanan farklı alım sistemlerinin yanında, Organik çay tarımını teşvik etmek amacıyla maddi olarak alan bazlı teşvik desteği verilmek suretiyle üreticilerimiz desteklenmiştir.

Çizelge 1. Yıllar İtibarı İle Organik Çay Tarımı

YILLAR	ÜRETİCİ SAYISI	ÇAYLIK ALANI (Dekar)
2007	135	378
2008	400	1.080
2009	1.434	3.558
2010	1.438	3.555
2011	1.448	3.557
2012	3.843	11.298
2013	9.758	28.768
2014	11.155	32.505

Çizelge 2. Organik Yaş Çay Yaprağı Üretimi ve Üretilen Kuru Çay Miktarları (Ton)

YILLAR	Satın Alınan Yaş Çay Miktarı (Ton)	Kuru Çay Ürünü Üretim Miktarı (Ton)		
		Siyah Çay	Yeşil Çay	Toplam
2009	361	58	3	61
2010	384	152	5	157
2011	1.743	313	13	326
2012	1.724	339	10	349
2013	1.732	353	9	362
2014	1.927	341	26	367

Teşekkürümüz marka imajını ve ürün çeşitliliğini daha üst seviyeye çıkarmak, tüm yurt geneline ve bölge halkına kaliteli ürün sunmak, özellikle göç veren Karadeniz Bölgesi için istihdam alanı yaratmak amacıyla Didi marka soğuk çay piyasaya çıkarılmıştır.

Çıkarılan bu soğuk çayda Çaykur çayları özü kullanılarak tüketime katkı sağlamak, önümüzdeki yıllarda hedef olarak soğuk çay piyasasında iç pazarda marka lideri olmak, üretim tesisleri kurmak ve marka değeri ile tüketici algısı yüksek bir ürün ortaya çıkarmak olacaktır.

Ayrıca dış pazarda da soğuk çayın tanıtımını yaparak yaygınlaşmasını sağlamak ve teşekkürümüze, bölgemize, ekonomimize katma değer sağlamak en büyük hedeflerimiz arasındadır.

